

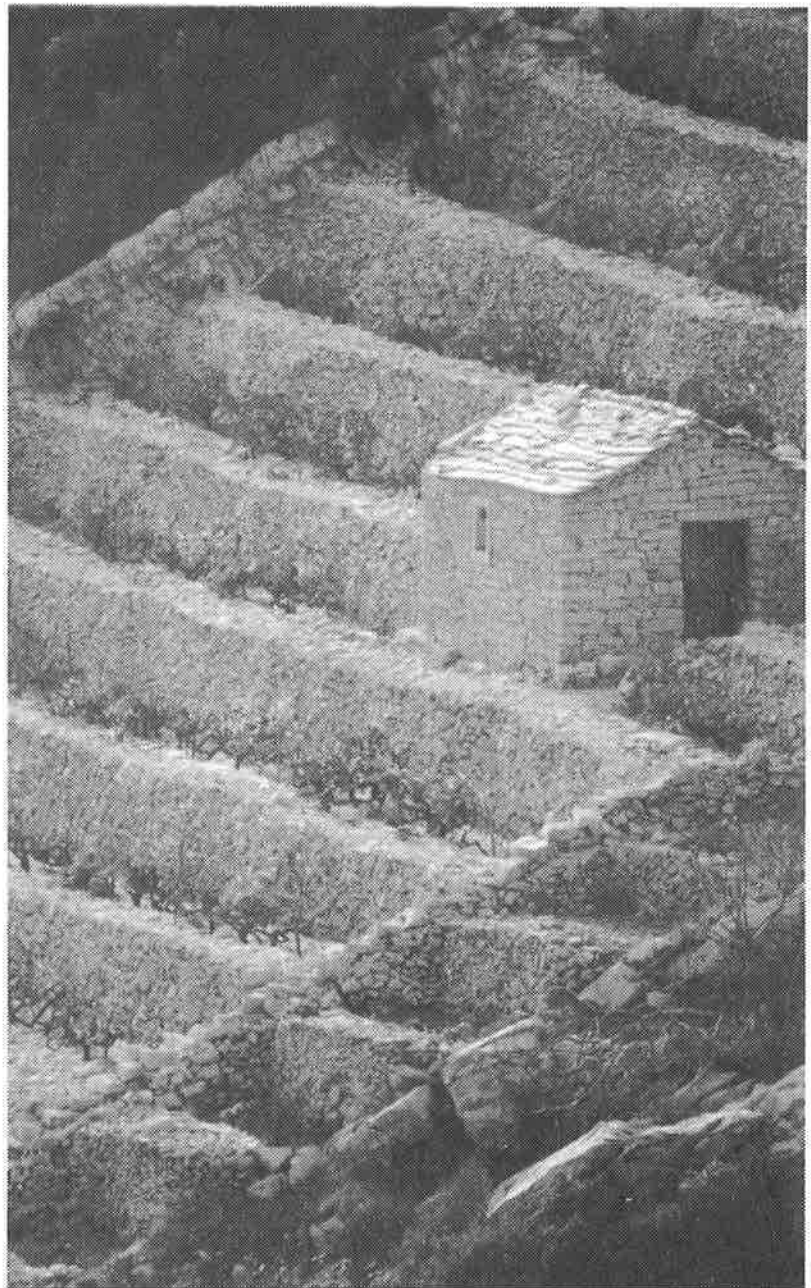
Riječ

broj 25
srpanj
2000.

hkz
wiesbaden

glasnik hrvatske kulturne zajednice wiesbaden

- Doživjeti Ogulin
- Bernardin Frankopan
- U balkanskom zagrljaju
- Moj Vareš živi
- Kuda ide hrvatski šport
- Mainz bez Vijeća stranaca
- Izbori u HKZ-u



Naslovnica:

Vinogradi u Dalmaciji

Riječ

**Glasnik Hrvatske kulturne zajednice
Wiesbaden**

Glasnik izlazi tri puta godišnje.

Adresa uredništva:

Friedrichstr. 24
65185 Wiesbaden
Tel +49 (0)6128-42483 i +49 (0)611-174148,
Fax +49 (0)6128-45856

Nakladnik:

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden
Friedrichstr. 24
65185 Wiesbaden

Za nakladnika: Ante Marinčić

Glavna urednica: Biserka Andrijević

Članovi uredništva: Dragica Anderle, Ivo
Andrijević, Edvin Bukulin, Ante Marinčić

Suradnici: Malkica Dugeč, Ivica Košek, Ivek
Milčec, Kornelija Reitel

Cjenik oglasnog prostora:

1/1 stranica: 200 DM, 1/2 stranice: 100 DM,
1/4 stranice: 50 DM, 1/8 stranice 25 DM.

Banka: Nassauische Sparkasse Wiesbaden

Broj računa (Kto): 116 027 186

Broj banke (BLZ): 510 500 15

Članovi

predsjedništva

HKZ-a Wiesbaden

Ante Marinčić
0611-6000981

Biserka Andrijević
06128-42483

Dragica Anderle
06127-61976

Ivo Andrijević
06128-42483

Juraj Štambuk
0611-86714

Danica Tropšek
0611-461496

Nada Višak
06122-15226

Marta Rimac
06128-21816

Vera Tomašić
06132-87475

Uvodna riječ

U novo tisućljeće, cijenjene čitateljice i čitatelji, HKZ Wiesbaden ulazi s mnogo stečenog znanja i radnog iskustva. Proslava 10. obljetnice postojanja i djelovanja, kojoj ste prisustvovali u Vili Clementini prošlog ožujka, jasno je pokazala, koja je bila ideja vodilja pri osnivanju zajednice i kakav je bio proces njezinog stabiliziranja i očiglednog napretka u odnosu na članstvo i sadržaje, ali i kao pouzdan čimbenik u kulturnom životu Wiesbadena.

Na svečanosti je bilo govora i o brigama za budućnost HKZ-a, no, kako znate, već tjedan dana poslije - na godišnjoj skupštini - vodstvo udruge prešlo je na mladi naraštaj. Nade su velike i opravdane, da će ova promjena ubrzati uključivanje mladih u rad HKZ-a i time osigurati kontinuitet udruge.

Uvjeti za djelatnost kulturnih društava trenutno su predmet opširnih rasprava političkih gremija grada, što je u vezi s novim, globalnim nastojanjima, po kojima je multikulturalno društvo ne samo novi tip suživota, nego i veliki politički pokušaj za gradnju mira i solidarnosti u svijetu.

Ti novi kriteriji zahtijevat će i od HKZ nove napore i rješenja, pri čemu je sudjelovanje mladih od egzistencijalne važnosti, jer su oni direktna veza s modernim razvojem i jer na njima svijet ostaje. Na starijima je da stražare, da se klasične vrijednosti hrvatske kulture, čiju zaštitu i njegovu jamči statut HKZ-a, prenašaju i šire. Projekt Matice hrvatske 2000 mora zato biti jedan od najvažnijih ciljeva kulturne aktivnosti HKZ-a u budućnosti.

U ovom ljetnom izdanju „Riječi“ - dvadeset petom po redu - upoznajemo Vas, kroz razgovor, s novim predsjednikom HKZ-a Antom Marinčićem, objavljujemo izvještaje o susretima, skupštinama i svečanim proslavama, priloge iz povijesti, hrvatskoga jezika i jednu književnu stranicu, nekoliko dojmova o novoj hrvatskoj vladi te razmišljanja na temu -“Jesmo li Balkanci?“.

Na kraju glasila tiskan je program ovogodišnjeg Interkulturalnog tjedna, gdje sudjeluje i HKZ s jednim prilogom.

Želimo Vam ugodan ljetni odmor, a školarcima lijep i sadržajan raspust.

Uredništvo

Kazalo

Osvrt	
Ivek Milčec: Kuda ide hrvatski šport?	2
Razgovor	
Ante Marinčić: Ne smije se biti pasivan promatrač	3
Iz života zajednice	
Izborna skupština HKZ-a Wiesbaden	6
Susreti	
Ivo Andrijević: Doživjeti Ogulin	8
Iz hrvatske povijesti	
Bernardin Frankopan - Poziv europskim silama za pomoć Hrvatskoj u borbi protiv Turaka	11
Promišljanja	
Edvin Bukulin: U balkanskom zagrljaju	13
Upitnik	
Kakav dojam na vas ostavlja nova hrvatska vlada?	16
Iz života zajednice	
Svake godine u sve većem broju	18
Književna stranica	
Dragutin Tadijanović	19
Novosti iz Matice hrvatske	
Glavna skupština MH	20
Govorimo hrvatski	22
Uspomene	
Kornelija Reitel: Moj Vareš živi	24
Iz drugih udruga	
10. obljetnica HKD Koblenz	26
Iz rajnsko - majnskog područja	
Ivica Košak: Glavni grad pokrajine Rheinland - Pfalz bez "Vijeća stranaca"	27
(Naj)važniji praznik	28

Kuda ide hrvatski šport ?

Poštovani čitatelji,

uvjeren sam da među vama ima dobar dio onih koje osim kulture zanima i šport. Mislim da će se svi dobronamjerni složiti s činjenicom da nam nogomet, rukomet, košarka, tenis i još neki športovi olako gube teško stečeni ugled i da je krajnje vrijeme da odgovorni za neuspjeha podnesu ostavke i svoja mjesta prepuste sposobnima a ne podobnima. Smiješno je, pa i neozbiljno, kad je svojevremeno Zlatko Canjuga tvrdio da će od "Croatie" (Dinama) stvoriti europski klub zanemarujući time činjenicu da nam je Prva hrvatska nogometna liga slaba i da većina klubova jedva krpi kraj s krajem. Da bi nekako preživjeli, klubovi su prinuđeni prodavati najbolje igrače čime naš nogomet gubi na kvaliteti koja je jedini jamac da nam stadioni neće (kao što je to sada slučaj) zjapiti prazni. Izbornik Ćiro Blažević stalno naglašava kako smo treća nogometna sila na svijetu a prešućuje katastrofalni neuspjeh u kvalifikacijama za Europsko nogometno prvenstvo na kojem nas ove godine nije bilo za što je i on, dobrim dijelom kriv. Uostalom, Ćiro je morao otići odmah nakon Svjetskog prvenstva u Francuskoj pa bi i odnosi u hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji bili sasvim drugačiji. Osim njega u hrvatskom nogometu ima tzv. seoskih nogometnih "šerifa" koji su čak i političkim ucjenama uspijevali da "njihova" momčad uđe u viši rang natjecanja ne mareći puno za kvalitetom. Ako se i dalje nastavi s takvom nečasnom rabotom nogomet će padati sve niže i ubrzo ćemo postati trećekategornci na svjetskim i europskim rang-listama. Nije tome tako davno kad smo s velikih košarkaških natjecanja donosili medalje i bili rado viđeni gost. Vremena su se promijenila i mi više nismo košarkaška velesila pa se moramo zadovoljiti s epizodnom ulogom reprezentacije i klubova. Nije tomu kriva samo smjena generacija već

je, po mišljenju mnogih, kriva i prečesta smjena trenera kojima se daje otkaz zbog jedne ili dvije izgubljene utakmice. Velike nade polagale su se u naše rukometaše; potajno smo se nadali naslovu europskih prvaka i odlasku na Olimpijadu na kojoj smo trebali obraniti zlatno odličje. Od svega toga neće biti ništa jer smo, unatoč činjenici da smo bili domaćini ovogodišnjeg Europskog rukometnog prvenstva, zauzeli skromno šesto mjesto i izgubili pravo učešća na olimpijskom rukometnom turniru u Sidneyu. Jasno, i porazi su sastavni dio športa ali kod nas su oni postali nekako prečesti. Krajnje je vrijeme da se povede rasprava o tome kako i na koji način financirati šport jer dosadašnja praksa ne zadovoljava. Mi smo narod koji voli, možda i suviše, pričati o prošlosti i vraćati se u prošlost. Krajnje je vrijeme da se okrenemo prema budućnosti i rezultati, bilo u gospodarstvu, politici pa i športu neće izostati. A "vizionari" poput Ćire trebali bi prepustiti brigu o hrvatskom športu istinskim športskim znalcima.

Ivek Milčec



Vi imate problem....

Na godišnjem odmoru, svatovima ili krstikama se snimili (više sati) video film. Ruku na srce, da li ste ikada odgledali cijeli film strpljivo do kraja?

Rodaci i poznanici izbjegavaju Vasa "premijsna" prikazivanja upravo zbog "maratonске" dužine i neodoljivosti filmova...

Mi imamo rješenje !!!

Iz Vašeg "maratonskog" filma ćemo izabrati najbolje scene, te montirati film koji zajedno sa naslovima neće trajati dulje od 30-40 minuta.

Tako priredjen film često rado pogledati više puta !! Vaši poznanici. Takav film možete s ponosom nekome i pokloniti !
Nazovite: Ing. Željko Žigrić Tel.: 0611646 54 97
Handy: 0172/593 49 49

Snimanje i montaža video-filmova - Fotografija - Digitalna fotografija

Ante Marinčić

Ne smije se biti pasivan promatrač!

Gospodin Ante Marinčić je novi predsjednik Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden i upravo je to bio razlog što smo ga zamolili za ovaj razgovor. Ante je svima nama u Wiesbadenu dobro poznat kao jedan od izuzetnih mladih ljudi kojemu je vrlo stalo do njegovanja hrvatske kulture i njene promidžbe. Njegova samozatajna djelatnost pa i njegova mladost su potakle predsjedništvo zajednice da ga privoli na preuizmanje ove časne i nadasve odgovorne obveze.



Ante Marinčić

Riječ: Gospodine Marinčić, vi ste član HKZ-a od njenog samog osnutka?

Marinčić: Da, u zajednicu sam se učlanio na osnivačkoj skupštini, a bio sam izabran i u predsjedništvo.

Riječ: Dakle bili ste vijećnik prvog predsjedništva HKZ-a. Koliko ste tada imali godina i što vas je potaknulo na djelovanje u jednoj takvoj zajednici?

Marinčić: Tada sam imao osamnaest godina. Kad se osnivala HKZ još uvijek je postojala Jugoslavija. Bilo je to vrijeme previranja i ja sam kao i mnogi drugi bio opterećen dvojbama "hoće li se Hrvatska osamostaliti ili ne?" Postojao je onaj neki strah od neuspjeha i progona koji je godinama bio urođen kod nas Hrvata, ali želja je nadvladala i ja sam se s puno žara upisao u Hrvatsku kulturnu zajednicu -

prvu hrvatsku udrugu na tlu Wiesbadena. Želio sam i ja u svemu tome sudjelovati i barem nešto doprinijeti.

Riječ: Znači li to da ste se u kulturnu zajednicu upisali zato što je to bila hrvatska udruga pri čemu djelokrug udruge nije bio važan?

Marinčić: To je samo jedan od razloga. Kasnije su u Wiesbadenu nicali i druge hrvatske udruge, međutim ja sam svoje mjesto našao u HKZ-u. Hrvatska kultura me je uvijek zanimala i privlačila. No kad dođe određen trenutak da se odlučno zauzme za hrvatsku stvar onda nije bitno što, kako, kada i gdje se radi. Bitno je jednostavno staviti se u jedan okvir za dobrobit Hrvatske.

Riječ: Vjerujete li da se to kroz kulturnu djelatnost može najbolje postići?

Marinčić: Sasvim sigurno. Kultura je naslijeđe, obilježje jedne nacije, jednog naroda. Nešto što nas čini onime što jesmo.

Mi koji živimo izvan domovine i te kako moramo raditi na razvijanju i njegovanju hrvatske kulture ako ne žemo biti asimilirani u društva u kojima živimo. I upravo da bismo opstali potrebno je i svrsishodno da budemo organizirani tj. da imamo svoje udruge. One mogu biti različitih usmjerenja, a vodeću ulogu trebale bi imati kulturne udruge.

Riječ: Pa kad već govorimo o opstanku mislim da bismo se trebali zabrinuti. Vi ste jedan od rijetkih mladih ljudi koji je zauzet djelatnik jedne hrvatske udruge. Zašto mladi ne pokazuju zanimanje za rad u hrvatskim udrugama?

Marinčić: Mislim da treba razlikovati mlade Hrvate koji su rođeni i odrasli ovdje, dakle u Njemačkoj, od onih koji su kasnije došli u Njemačku npr. u dobi između deset i šesnaest godina. Ja sam živi primjer ove druge grupe. U Wiesbaden sam došao s trinaest godina. Došao sam iz Tomislavgrada. Odgovili su me baka i djed, pošto su roditelji otišli na privremeni rad u Njemačku koji se s vremenom pretvorio u stalni boravak. Baka i djed su bili vrlo patrijarhalni tako da sam odrastao u vrlo jakoj stezi tradicija. Time je moja duboka vezanost za taj kraj, ljude i njihove običaje u meni čvrsto ukorijenjena. Jedino tako se stiče privrženost i ljubav prema zavičajju i domovini.

Mladi koji su odrasli ovdje u Njemačkoj nemaju te uske vezanosti s nekim hrvatskim krajem, jer je to u stvari zavičaj njihovih roditelja, a ne njihov, koji posjećuju možda jedanput godišnje, a to nije dovoljno da bi došlo do osjećajne vezanosti. Njima je Hrvatska pomalo strana, ne osjećaju je svojom pa to može na neki način obrazložiti njihovo nezanimanje za rad u hrvatskim udrugama. Drugi je razlog da mladi ovdje žive u izobilju, u jednom bogatom društvu koje sa sobom donosi i neke negativne pojave, a tu bih ubrojio izvjesnu pasivnost i bezvoljnost za sve što nije zabavnog sadržaja ili zahtjeva određena odricanja. Iz takvog monotonog života se nerijetko traži izlaz u alkoholu i drogi.

Riječ: Pa to ostavlja prilično crnu sliku.

Marinčić: Nije to tako crno kako izgleda. Ne posežu svi za alkoholom i drogom no to je prisutno i to je dovoljan razlog za zabrinutost. Morate znati da i mladi imaju svoje obveze: škola, studij, zapošljenje, a nerijetko i studiraju i rade istovremeno. Logično je da se mladi ljudi u slobodno vrijeme žele zabaviti i opustiti. Mladi moraju steći izvjesna iskustva, a kroz ta iskustva uče i sazrijevaju, čime će se postupno javljati zanimanja za različite druge oblike duhovnog doživljaja. Zabava će tako doći u drugi plan. Sada ih je teško potaknuti na rad izvan njihovih obveza, ali treba strpljenja.

Riječ: Je li rad u zajednici doista tako velika obveza?

Marinčić: Ako se uistinu želi raditi, onda je to obveza koju treba ozbiljno shvatiti. Predstavljati, promicati i njegovati hrvatsku kulturu sigurno nije laka zadaća. Kao što sam već rekao, potrebna je izvjesna vezanost za domovinu a i općenito zanimanje za kulturu i umjetnost.

Riječ: Poznato je da vas je predsjedništvo HKZ-a potaklo na kandidaturu za predsjednika između ostalog i zato što ste mladi i što bi se kroz vašu osobu privukla mladež. Možete li u tome uspjeti?

Marinčić: Ne znam hoću li uspjeti privući mlade. Nije dovoljno biti mlad, treba osmisliti neke privlačne programe posebno za mlade. Danas su informatika i internet vrlo aktualni. Ja se nadam da će HKZ vrlo brzo imati svoje web-stranice na internetu. Za to bi se možda moglo pobuditi zanimanje mladih. Osim toga treba dati mladima priliku lutati po internetu, dopisivati se s mladima iz Hrvatske, upoznati ih, uspostaviti veze, a ostalo će, nadam se, doći samo od sebe.

Riječ: Nakon desetgodišnjeg rada u predsjedništvu HKZ-a postali ste njenim predsjednikom. Što to za vas znači?

Marinčić: Nisam bio svih deset godina u predsjedništvu HKZ-a, u jednom mandatu od dvije godine sam se povukao, ali sam svih deset godina bio zauzet član. Sada sam predsjednik što za mene znači čast, ali i jednu veliku i odgovornu zadaću. Hrvatska kulturna zajednica je u proteklih deset godina stekla zavidan ugled. To su zasluge na početku gđe Runje, a poslije svakako gđe Andrijević i g. Andrijevića kao i svih dosadašnjih vijećnika. Preuzimanje vodstva jedne takve zajednice koja je stekla ugled ne samo među Hrvatima već i među Nijemcima osjećam - s obzirom na moju mladost - kao veliku obvezu. Truditi ću se koliko budem mogao i nadam se da ću moći nastaviti raditi u onolikoj mjeri kako su to radili moji predhodnici.

Riječ: Vidim da ste zadovoljni djelovanjem HKZ-a. Postoji li nešto što biste htjeli promijeniti ili poboljšati?

Marinčić: Hrvatska kulturna zajednica doista dobro radi. Jedino što bih ja u ovom trenutku želio jest bolja suradnja s drugim hrvatskim udrugama u rajnsko-majnskom području te dobro i uspješno usklađivanje rada. Na taj način bi bili učinkovitiji. Svi mi imamo materijalnih poteškoća, no kad bismo recimo jednom godišnje udružili snage, mogli bismo vrlo lako ostvariti neki veći kulturni projekt. Dobar primjer za takav rad je suradnja s Maticom hrvatskom i ograncima u inozemstvu. Zahvaljujući upravo toj suradnji tiskana je knjiga Ivane Brlić Mažuranić na njemačkom jeziku, što je hvale vrijedno.

Riječ: Usklađivanje rada neće biti lako tim više što mnoge hrvatske udruge koje su devedesetih godina nicale kao gljive poslije kiše danas jedva životare djelujući sa samo par ljudi, a nemalo njih se ugasilo, prestalo djelovati. Našoj udruzi na sreću ne prijete takva sudbina, ali više od polovice onih prvih članova je otišlo, dok su na njihovo mjesto došli novi tako da opstanak udruge nije u pitanju. Možete li nam objasniti taj i takav razvoj u iseljeništvu?

Marinčić: Mislim da je upravo to srž problema s kojim se susreće hrvatski narod i hrvatska nacija - brzo oduševljenje i brzo gubljenje volje. Čovjek bi trebao biti dosljedan sebi i biti čiste savjesti. Osim toga trebalo bi imati strpljenja. Neoprostivo je da se nakon velikih žrtava i teškog postizanja vlastite države sve pusti u vodu, da se odustane od svega. Nikako se ne smije biti pasivan promatrač. Hrvatski narod, bojim se, još nije zreo za demokratsko ponašanje. Ako izboriš državu o kojoj si sanjao onda moraš raditi na tome da ta država bude onakva kakvom je ti želiš, a isto tako ako si

svim srcem želio imati jednu svoju udrugu onda bi za tu udrugu trebao uložiti malo truda i slobodnog vremena kako bi ona napredovala i opstala. Mi ovdje u iseljeništvu ostati ćemo ustrojeni samo ako budemo sami na tome radili. Nećemo imati hrvatskih predstavnika u Vijeću stranaca ako ne budemo išli glasovati i nećemo imati hrvatskih udruga ako ih neće imati tko tvoriti.

Riječ: Kako gledate na prilike u Hrvatskoj?

Marinčić: Prilike u Hrvatskoj su zabrinjavajuće. Pobijediti na izborima bilo je vrlo lako obzirom na nezadovoljstvo naroda, ali biti na vlasti i voditi državu puno je teže. Osim toga sada je na vlasti koalicija od šest stranaka, koja je prije izbora nastupila složno no što su dulje na vlasti to sve više dolazi do nesuglasica. Najviše zabrinjava sukob Mesić - Račan. Mesić je zagovarao smanjivanje predsjedničkih ovlasti, sada mu je međutim teško odreći se vlasti. Zbog svega toga nova vlast ne djeluje onako kako bi trebala i zato su za sada izostali rezultati.

Pored toga veliki problem u Hrvatskoj je korupcija koja se uvukla u sve slojeve društva i u sve državne i upravne strukture. To je vrlo ružno balkansko naslijeđe koje je postalo dio našeg mentaliteta, a protiv kojeg bi se trebalo boriti svim mogućim sredstvima.

Riječ: Jesmo li doista Balkanci?

Marinčić: Nitko se od nas zapravo ne smatra Balkancem i teško je to priznati, ali kad promatrate ponašanje naših ljudi i prilike u Hrvatskoj onda morate sami sebi priznati da smo velikim dijelom Balkanci. Balkanski mentalitet je stanje duha i morala, a očituje se na svakom koraku u Hrvatskoj. Prijevarena, grabež, korupcija, protekcionizam, mafijaštvo su elementi koji su jači od poduzetništva i stjecanja blagostanja mukotrpnim radom. Često ćete tako čuti: "to mi se ne isplati" ili "ne želim raditi za tako malu dobit".

Riječ: Bilo vam je trinaest godina kad ste došli u Wiesbaden, potpuno novu i drugačiju sredinu. Jeste li se brzo prilagodili?

Marinčić: Nije bilo lako. Iako sam imao tek trinaest godina, dakle bio sam još dijete, ipak sam već bio oblikovana osoba, a samim tim je prilagođavanje bilo otežano. No vremena za prilagođavanje i nije bilo puno, krenuo sam u školu, naučio jezik. Nisam morao ponavljati razred iako to mnogi rade zbog učenja jezika. Ja sam bio dobar u matematici, a potporu sam dobio od mojih školskih kolega koji su me podržavali i puno mi pomagali. Nikada nisam osjetio neku netrpeljivost zato što sam stranac ili neko ismijavanje zbog nedovoljnog znanja njemačkog. Baš naprotiv, bio

sam rado prihvaćen i dobrodošao. To mi je uveliko olakšalo boravak u novoj sredini i na tome sam im zahvalan.

Riječ: Završili ste školu, maturirali i upisali se na fakultet. Što studirate i kada ćete biti gotovi?

Marinčić: Studiram građevinarstvo.

A na pitanje kada ću biti gotov odgovoriti ću poput Michelangela. Kada ga je Papa pitao kad će biti gotov oslikavanjem Sikstinske kapele, on je odgovorio: "Biti ću gotov kad budem gotov." Pa tako i ja kažem, kad dođe kraj biti ću gotov. Vjerujem da ću uskoro diplomirati, a onda još moram odslužiti vojni rok. Čuo sam da će se vojni rok u Hrvatskoj smanjiti na pola godine i to bi meni kao i većini mladih u iseljeništvu vrlo odgovaralo.

Riječ: Kakvi su vaši planovi poslije vojske, namjeravate li ostati u Hrvatskoj?

Marinčić: Nekih velikih planova još nemam. U Hrvatsku se za sada ne namjeravam vratiti, jer nema uvjeta za povratak. Jednostavno se je vratiti onima koji su ovdje stekli mirovinu te su materijalno zbrinuti. Zapošljenje se u Hrvatskoj vrlo teško nalazi, a i slabo je plaćeno tako da mladi ljudi zasad ne razmišljaju o povratku.

Riječ: Čime se bavite kad ne radite za kulturnu zajednicu i kad ne učite za ispite?

Marinčić: Slobodnog vremena gotovo nemam. Ipak pokadkad ga sebi naprosto uzmem. Već nekoliko godina se vrlo ozbiljno bavim borilačkim športom Kung Fu, to je jedna vrsta karatea čije je podrijetlo iz Kine. Postao sam majstor i posjedujem drugi stupanj crnoga pojasa a treniram i dvije grupe: jednu u Wiesbadenu i jednu u Mainzu.

Osim športa bavim se slikanjem. To je u stvari moj hobi. Nisu te slike ništa posebno, no meni su vrijedne jer u njima vidim svoje osjećaje, osjećaje jednog trenutka.

Riječ: Znači li to da kroz crtanje tj. slikanje najbolje možete izraziti svoje osjećaje?

Marinčić: Pa na neki način da. Slikam samo onda kad sam uzbuđen, kad se nešto dogodi, nešto što potrese i poremeti cijelo moje biće. To je postala gotovo potreba.

Riječ: Biste li za sebe rekli da ste umjetnička duša?

Marinčić: Ne znam jesam li umjetnička duša, ali znam da me umjetnost i stvaralački duh vrlo privlače. Možda je upravo to motor koji me sve ove godine pokretao da budem u Hrvatskoj kulturnoj zajednici i da ostanem još sljedećih deset godina.

Izborna skupština Hrvatske kulturne zajednice

U nedjelju 2. travnja u prostorijama Hrvatske katoličke župe, Holsteinstr. 15, u Wiesbadenu održana je izborna skupština Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

Nazočne je pozdravila predsjednica Biserka Andrijević. U svom pozdravnom govoru osvrnula se na nedavno održanu vrlo uspješnu proslavu 10. obljetnice osnutka i djelovanja HKZ-a. Kako je postupak pripreme i provedbe proslave moguće ocijeniti tek kad sve prođe sada se pruža prilika za zahvalu svim vrijednim pomagačima, a za osobite zasluge u njihovom djelokrugu rada Biserka Andrijević je u svoje ime i u ime predsjedništva dodijelila priznanja i čestitke vrijednim članicama: Agnezi Novak, Katarini Ott, Danici Tropšek i Mili Grgat.



Nagrađene članice (s lijeva na desno): Agneza Novak, Katarina Ott, Danica Tropšek, Mila Grgat.

Nakon izvješća o radu u protekloj godini predstavila je ukratko program za ovu godinu izrazivši nadu da će ga novo predsjedništvo prihvatiti.

Izvješće o gospodarskom stanju zajednice podnio je Juraj Štambuk.

Nakon podnijetih izvješća bilo je prilike za postavljanje pitanja, prijedloge i odgovore. Skupština je zatim jednoglasno prihvatila izvješća pa se staro predsjedništvo moglo raspustiti. To je bila prilika za još jednu zahvalu, ovaj put dosadašnjoj predsjednici, Biserki Andrijević, za predani rad i šestgodišnje predsjedavanje, koju je u ime vijećnika i članova udruge izrekao Juraj Štambuk predajući joj krasan buket cvijeća.

Usljedila je kratka pauza, a potom izborni postupak gdje su 32 nazočna člana Hrvatske kulturne zajednice birala novo predsjedništvo.

Izborni postupak je vodio i nadgledao izborni odbor kojeg su činili: Marijan Batinić, Mate Grgat, i Drago Tropšek. Sam izborni postupak je određen statutom; bira se u dva kruga. U prvom krugu se bira predsjednik a u drugom ostali članovi predsjedništva.

Prije početka izbora za predsjednika dosadašnja predsjednica Biserka Andrijević pojasnila je svoju želju za smjenom na vrhu udruge, za blagim i postupnim prijelazom u vodstvu. Pošto ostaje u predsjedništvu, spremna je i nadalje pomoći u svim predsjedničkim obvezama.

Za predsjednika je kandidirao Ante Marinčić koji je i izabran u prvom izbornom krugu (vidi "Riječ - Razgovor") sa 29 glasova za i 3 uzdržana glasa. U drugom krugu izabrani su ostali članovi predsjedništva (u zagradama je broj glasova):

Biserka Andrijević (32),
Juraj Štambuk (29),
Danica Tropšek (29),
Ivo Andrijević (28),
Nada Višak (24),
Vera Tomašić (23),
Dragica Anderle (22),
Marta Rimac (21).

Za članove predsjedništva u pričuvi izabrani su
Branko Crnković i Krešimir Žigrić.



Novoizabrano predsjedništvo HKZ-a

Pri svršetku izborne skupštine je novoizabrani predsjednik Ante Marinčić uputio nekoliko pozdravnih riječi nazočnima, zahvalio im se na povjerenju i čestitao novoizabranim članovima predsjedništva želeći im pritom puno uspjeha u budućem radu.

Dodajem, radi potpunosti izvješća o izborima, da su tjedan dana kasnije, 7. travnja, na prvom sastanku novoizabranog predsjedništva dogovorno raspoređene sljedeće dužnosti:

1. dopredsjednica: B. Andrijević,
2. dopredsjednica: D. Anderle,
tajnik: I. Andrijević, blagajnik: J. Štambuk i vijećnici: D. Tropšek, N. Višak, V. Tomašić, M. Rimac.

Izbornom skupštinom i konstituirajućom sjednicom novog predsjedništva, a nedugo prije toga proslavom 10. obljetnice, pričinja mi se kao da je na pragu novo poglavlje u životu HKZ-a s novim mogućnostima i novim izazovima, a bit će naravno i novih prepreka. (AM)



U ugodnom raspoloženju nakon izbora

DOŽIVJETI OGULIN

Uskrсни susret s Maticom hrvatskom - ogranak Ogulin, podno Kleka, nad ponorom Dobre, u rodnom gradu Ivane Brlić-Mažuranić

Uskrсни susreti inozemnih ogranaka i hrvatskih udruga-kolektivnih članova Matice hrvatske u domovini su već postali tradicionalni. Od obnove MH-a održavali su se redovito svakog Uskrsa i Božića u Zagrebu, više godina pod vodstvom dr. Lava Znidarčića (koji nas je nekoliko puta posjetio u Wiesbadenu), a posljednjih godina pod vodstvom Stjepana Sučića, potpredsjednika MH-a (također bio jednom naš gost). Ovog Uskrsa je međutim ta tradicija malo promijenjena - domaćin susreta nije bila središnjica, nego jedan od brojnih ogranaka MH-a u domovini.

Pozorni čitatelj "Riječi" će se možda prisjetiti izvješća iz prošlog broja sa susreta MH-a u Ludwigshafen-u naslovljenog "Dođite nam za Uskrs". Tu je, pored ostalog, zabilježen i poziv na uskrсни susret u Ogulinu u pripremi tamošnjeg ogranaka MH-a. Upravo s tim ogranakom nas prošlih pola godine veže zajednički projekt izdavanja njemačkog prijevoda "Priča iz davnine" slavne Ivane Brlić-Mažuranić, knjige koju njemačkim čitateljima nudimo pod naslovom "Aus Urväterzeiten".

Nema dvojbe da je Ogulin, grad nastao oko frankopanske tvrđe, podno legendama obavijene planine Kleka, na samom rubu ponora rijeke Dobre, vrijedan posjete. No kad vas kroz važne povijesne događaje i prirodne ljepote provedu tako dragi i ljubazni domaćini kao što su to bili djelatnici ogranaka MH-a, onda posjeta postane pravi doživljaj. Kad netko tako dobro poznaje i tako voli svoj hrvatski kraj i k tome se od srca potruži da dio tog znanja i ljubavi prenese i na svoje goste, onda pri rastanku poželite zahvaliti domaćinima što ste još malo više zavoljeli domovinu, jer ste upoznali i zavoljeli još jedan njezin dijelčić.

Na uskrсни ponedjeljak, ujutro, smo se okupili u Zagrebu: potpredsjednik MH-a Stjepan Sučić, Jozo Ivičević, urednik "Hrvatskog tjednika" 1971. i prvi tajnik obnovljene MH-a, te predstavnici HKZ-a Stuttgart, HKD-a Frankfurt, MH-a Ludwigshafen, i HKZ-a Wiesbaden. Našu udrugu su predstavljali

Zvonko Oslaković i Biserka i Ivo Andrijević. Radujući se danu pred nama krenuli smo osobnim kolima u Ogulin. Zastali smo u Zvečaju uz staru vodenicu na mjestu gdje Mrežnica, poskakujući preko prirodnih stuba, uz tih žubor tvori niz malih slapova, ugodnih i vidu i sluhu. Nastavili smo dalje krivudajući između šumovitih brežuljaka. Ugledavši poznate obrise "usnulog diva" Kleka, znali smo da smo blizu cilju.

Doček u Ogulinu u gradskoj kavani u centru grada je bio topao, prijateljski, radostan. Bila je tu Višnja Lipošćak, predsjednica ogranaka, potpredsjednik Ignacije Abramović, Milkica Truinić, Marija Horački, g. Lipošćak i drugi (kojima u vrevi susreta nisam uspio pribilježiti imena). Dočekali su nas malim, uskrsnim darom i još toplim, slasnim, domaćim pecivom. Nakon uzajamnih pozdrava i najave bogatog dnevnog programa, krenuli smo u upoznavanje Ogulina.

Prva postaja bila nam je stara, vrlo dobro očuvana ogulinska tvrđa, poznata kao Frankopanski kaštel. Sagradio ju je hrvatski knez Bernardin Frankopan početkom 16. stoljeća, na mjestu vrlo povoljnom za obranu, zaštićenom ponorom Dobre, kako bi nakon razaranja Modruša, uspostavio novu liniju obrane protiv Turaka. Ogulin je odolio svim napadima, a kasnije se njim služila i austrijska carska vojska. U kaštelu je danas Zavičajni muzej s arheološkom zbirkom japodskih i rimskih nalaza, etnografskim odjelom s prikazima pučkog života, spomen-sobom posvećenom životu i radu Ivane Brlić-Mažuranić i alpinističko-planinarskom zbirkom koja svjedoči o Ogulinu i Kleku kao kolijevci hrvatskog alpinizma i planinarstva. Nakon razgledanja muzeja zastali smo na trgu ispred kaštela kod spomenika braniteljima palim u domovinskom ratu. Pomišljamo na davne bjesomučne turske napade i nedavne bjesomučne četničke . . .

Zavirujemo u duboki ponor Dobre. Mjesto gdje je po drevnoj predaji djevojka Đula zbog nesretne ljubavi s kule skočila u dubinu zove se po tom žalosnom događaju Đulin ponor.



Dobrodošlica u gradskoj kavani

Udaljujemo se od strmih litica u kojima nestaje rijeka Dobra i krećemo prema parku kralja Tomislava koji zelenilom okružuje Tomislavov spomenik, podignut 1926. g., i župnu crkvu Svetoga križa, sagrađenu 1781. g. Ogulinci su patrona svog grada odabrali po toj crkvi pa je blagdan Uzvišenja Svetoga križa ujedno i dan grada Ogulina. U crkvi nas je dočekaio župnik i ispričao nam ukratko povijest crkve kao i uspješan trud ogulinaca u obnavljanju svoje crkve.

Naši domaćini nas zatim povedoše izvan Ogulina, prema Oštarijama. Tu je davne 1451. g., u vrijeme najvećeg procvata Modruša, onda tako napućenog da za novu crkvu nije bilo prikladnog mjesta, hrvatski knez Stjepan II. Frankopan sagrađio velebnu crkvu Svete Marije, kojoj papa Pio II. na nagovor kneza 1459. g. dodjeljuje posebne oproste i crkva dobiva ime Blažene Djevice Marije od Čudesa. Danas samo po sačuvanim zidovima s portalima možemo naslutiti prijašnju veličinu, jer Turci ju razoriše 1529. g. Mnogo kasnije na dijelu zidina bude izgrađena manja crkva, a preostale zidine danas ograđuju dvorište ispred crkve. I ovdje nas je dočekaio župnik, koji nam je mnogo zanimljivog iz povijesti crkve i modruškog kraja znao pripovijedati.

Dojmila nas se teška povijest ovog kraja koji je tijekom samo jednog pokoljenja iz rascvjetalog i naprednog društva pretvoren u ratno zgariste i iscrpljen pre mnogim bitkama ni do danas se nije

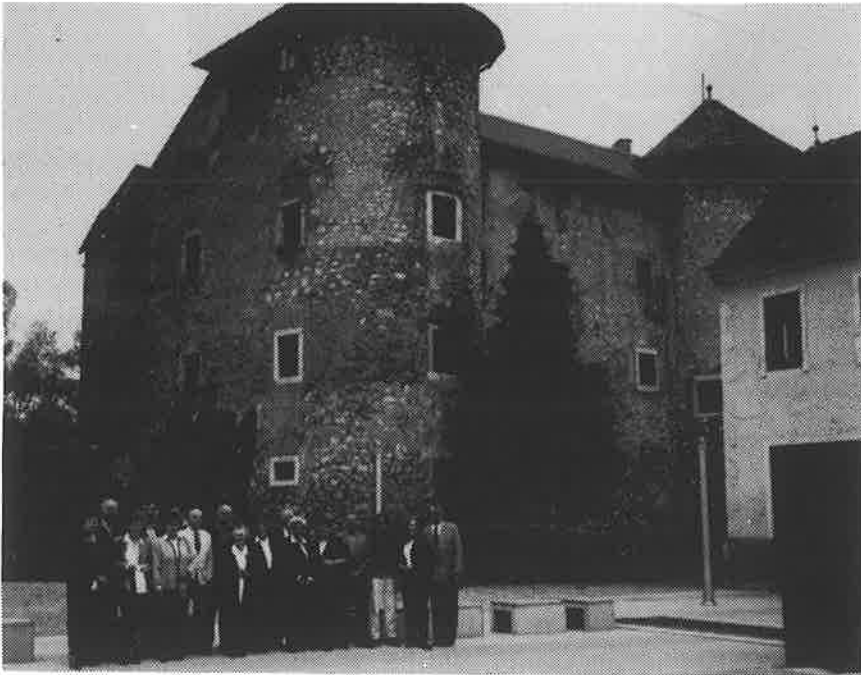
potpuno oporavio. Nazvao je hrvatski knez Bernardin Frankopan (nasljednik Stjepana II.) svoju Modruš i svoju Hrvatsku "predzidom kršćanstva", ali pomoći kršćanske Europe nije dobio. I ne htijući pomišljam na tek prošle godine i pomoći koju smo opet od Europe - ovaj put demokratske - očekivali. Dobili smo - Den Haag.

Pažljivi domaćini započinju međutim vedriji razgovor. Pred crkvom, u dvorištu ograđenom zidinama nekad veličanstvenog zdanja, razmatraju mogućnosti održavanja izložaba, koncerata, kazališnih predstava, pod vedrim nebom, ali u vrlo privlačnom povijesnom okruženju. Približilo se i vrijeme objedu negdje u lijepoj ogulinskoj okolini.

Upravo što su iz tamnih oblaka koji nam već poduže prijete, pale prve kapi kiše, stigli smo na jezero Sabljaci, nastalo branom na rijeci Zagorskoj Mrežnici. Uz prvu kišu zapuhao je i vjetar, pa nam se iz lijepo uređenog športskog doma kroz staklene zidove pruža pogled čudesne privlačnosti: uzavrelo jezero, valovi bijesno poskakuju, grane se povijaju pod udarima vjetra, krupne kapi kiše se rasprskavaju na stazama. Lijepog li kraja - ljupkog i pitomog kad ga sunce pozlati, divljeg i prijetećeg kad ga oluja zamrači. Čarolija ubrzo prođe, vjetar se smiri a kiša oslabi, te nam misli zaokupe obične, praktične stvari. Jezero Sabljaci je bogato ribom pa je vrlo pogodno za ribolov, ali i za sve vrste sporta na vodi: jedrenje, veslanje, plivanje. Uz jezero i po obližnjim brežuljcima vode mnoge

pješačke i biciklističke staze. Zamišljam kako se iza svakog zavoja otvara novi pogled, ukazuje nova ljepota. Danas nema vremena za šetnju, no dođite opet na izlet - pozivaju nas domaćini.

Poslije slasnog objeda slušamo kratki pregled povijesti Modruša i Ogulina koji je pripremio potpredsjednik Abramović. Sljedi posjeta Modrušu, pa pozorno pratimo razlaganje.



Pred Frankopanskim kaštelom

Kiša je prestala pa krećemo prema Modrušu. Naselje je nastalo podno stare gradine Tržan na vrhu brda što se poput stožera izdiže iznad okolnih brežuljaka. Između ovih lijepih brežuljaka, još je u doba Rimljana krivudala cesta iz Posavine prema moru. Već u ranom srednjem vijeku strateški je značaj ovog kraja bio izuzetan zbog vrlo poraslog prometa, a gradina Tržan i Modruš pod njom jamačno su već postojali u vrijeme bitaka među hrvatskim knezovima Bornom i Ljudevitom oko 820. g. Upravo u ovim zelenim brežuljcima sukobljavale su se dvije vojske.

Procvat Modruša počinje krajem 12. stoljeća kad dolazi u posjed Bartola Frankopana. Tržan postaje jakom utvrdom a po nepristupačnim, strmim padinama podno Tržana spuštaju se zidovi i kule sve do Modruša i štite grad. Modruš postaje važno političko, gospodarsko i kulturno središte, a i crkveno jer 1460. g. postaje sjedištem Krbavske biskupije. Poznato je postojanje 10 crkava u

Modrušu, a obnovljena je samo crkva Svetoga Trojstva. Napredak grada bi nasilno prekinut 1493. g. kad je Modruš gotovo zbrisan u jednom iznenadnom napadu Turske vojske koja se povlačila iz Kranjske. Zla kob je htjela da većina branitelja Modruša u to vrijeme čeka Turke na Krbavskom polju, gdje ih većina nastrada, a nastradaše i žitelji Modruša, jer ih Turci ili pobiše ili odvedoše u ropstvo. Malo njih se spasi bijegom

u gradinu Tržan koja jedina odoli turskoj navali. Frankopani pokušahu obnoviti Modruš, ali on bez stanovnika ostade samo stražarska utvrda, dok novo obrambeno središte postade Ogulin.

Modruš je danas malo mjesto, gdje žitelji brinu svakodnevne brige neopterećeni prošlošću, barem ne onom davnom. U živom sjećanju je međutim domovinski rat. Nije crta bojišnice bila jako udaljena od Ogulina, a pogotovo ne od Modruša, ali je bila tako dobro ustrojena, da četnici usprkos premoćnom naoružanju i više pokušaja prodora doživješe samo poraze. I dok stojimo pred crkvom Svetoga Trojstva odakle se pruža nesmetan pogled u daljinu preko brežuljaka poredanih poput valova

zelenog mora, pokazuje nam g. Lipošćak gdje je bila bojišnica i kuda su sve četnici pokušali napredovati.

Modruš i crkva Svetoga Trojstva su posljednja postaja našeg susreta, jer na Tržan ne možemo ovaj put pošto je kiša razmočila strmu stazu i kod svakog koraka uzbrdo odsklizali bi dva nizbrdo. No i ovako smo puno čuli, puno vidjeli i naučili, te smo u popodnevnim satima prepuni dojmova. Prije povratka još svraćamo na kavu, gdje nam se pruža prilika srdačno zahvaliti našim tako gostoljubivim domaćinima, članovima ogulinskog ogranka MH-a, ljudima koji hrvatsku povijest, književnost i kulturu, svoj hrvatski kraj i domovinu nadasve vole, a koji su nas upućivali, odgovarali na pitanja, osmislili susret i u svakom trenu nastojali da nam susret u Ogulinu bude vrijedan i trajan doživljaj. U tome su potpuno uspjeli !

Ivo Andrijević

Bernardin Frankopan

Poziv europskim silama da pomognu Hrvatskoj u borbi protiv Turaka

Sjećate li se onog zapisa popa Martinca Lapčanina koji je u Grobniku godine 1493. zapisao onako dramatično poraz hrvatske vojske na Krbavskom polju a kojega smo u broju 19/1998. Riječi donijeli. Evo ponovno završetka toga teksta:

I još: izade paša Rumunjske i Vrhbosne porobivši Posavinu dođe pod Modruš. Započne hrvati se s Modrušem, sažeže ognjem okolne kule, samostane i crkve Gospodnje. Tada hrvatska gospoda i banovi digoše vojsku protiv njih. I započne boj između četa na velikom Krbavskom polju. I borahu se tu u velikoj bitci. I bijaše tad pobijedena kršćanska strana, te uhitise bana još živoga, ubiše kneza Ivana Frankopana, ubiše i bana jajačkoga. Tada padoše snažni vitezovi i slavni boritelji u njihovom porazu radi vjere Kristove. Tu još umriješe i izabrani boritelji pješaci, opkoljene čete tu na širokom polju nadoše smrt radi vjere kao i družba svetoga Mauricija. Jedino je knezu Bernardinu Frankopanu s nekolicinom uspjelo izaći iz boja. Stanu tad cviljeti one koje rodiše i mnoge udovice te mnogi drugi. Među živima u ovim stranama zavlada velika tjeskoba. Takve žalosti nije bilo od vremena Tata, Gota i Atile nečastivih. Ljeta Gospodnjega 1493.

Tko su zapravo bili Frankopani?

Tog istog kneza Bernardina Frankopana, tada već kao starca, nalazimo godine 1522. u Nürnbergu na općem saboru Svetog Rimskog Carstva Njemačke Nacije. Njegov sin Krsto Frankopan se godine 1525. uz neprekidne borbe probio do Jajca kojega su Turci već 18. mjeseci opsjedali te je grad opskrbio živežnim namirnicama. O tome on piše pismo svome prijatelju Antunu Dandolu u Mletke. Isti Krsto Frankopan piše biskupu Franji Jožefiću o porazu 1526. kod Mohača. Braća Krsto i Vuk Frankopanski te Juraj Frankopan Senjski sudjeluju u radu hrvatskog sabora u Cetinu na kojemu su hrvatski staleži izabrali za hrvatskog kralja austrijskog cara Ferdinanda I. Habsburgovaca. Godine 1530. na općem saboru Sv. Rimskog Carstva Njemačke Nacije pred carem Karlom V. i njemačkim staležima u Augsburgu drži značajan govor na latinskom Vuk Frankopan radi pomoći Hrvatskoj u ratu s Turcima.

S time zauzetost Frankopana za obranu od Turaka ne prestaje, ali bi nas predaleko odvelo kad bismo samo išli nizati njihova pisma, njihove molbe, govore, zaklinjanja da kršćanska Europa pomogne osamljenoj Hrvatskoj u borbi protiv najezde Osmanlijskog velecarstva. Kad bismo kazali da su

sve te molbe bile uzaludne, ne bismo bili daleko od istine, jer pomoć nije stizala, a ono što je i stizalo bilo je kao na kapaljku.

Ali tko su bili ti Frankopani, koji su sudjelovali u svim značajnijim bitkama protiv Turaka od XV. stoljeća do godine 1671., dakle do onog časa kada ih je bečki car dao fizički likvidirati radi navodne velezdaje. Pa i u času likvidacije je posljednji svoga roda Krsto Frankopan pokazao veličinu duha napisavši dan uoči pogubljenja u Bečkom novom mjestu potresno antologijsko pismo svojoj supruzi Katarini Zrinskoj (objavljeno u "Riječi" broj 5, 1993. godine).

Frankopani su kao plemićka obitelj nastali na otoku Krku. Oni su kao krčki knezovi vladali Krkom već u 13. stoljeću i već tada su bili moćni. I evo, da ne ispadne kao da ja sve te stvari znam iz vlastita istraživanja, citirat ću iz knjige Branka Fučića *Terra incognita (Nepoznata zemlja, m.o.)* str 212 ss:

Kako su krčki knezovi postali Frankopanima? Vješt i poduzetan bio je krčki knez Nikola IV. koji je vladao od godine 1393. (sto godina prije Krbave!, m.o.) do godine 1432. Taj se je prvi prozvao novim imenom Frankopan. Do tada i on i svi njegovi preci zvali su se samo comites Veglae, knezovi krčki. Nikola je ispreo mrežu i uspostavio veze daleko po europskom zaleđu, protegao ih u Venciju i u papinski Rim. U njegovo vrijeme vladala je moda da moćni plemićki rodovi imaju daleku, što dalju prošlost i što slavnije porijeklo. U vrijeme humanizma i renesanse bilo je najidealnije da oni postanu potomcima starih, antiknih, slavni Rimljana.

Koje li je sve veze naš Nikola IV. pohvatao i koliko je u svoj plan investirao, to sam Bog zna, ali je činjenica da se je godine 1430. našao u Rimu i da mu je tada najveći europski autoritet, papa, podijelio novi plemićki grb. »Da, da« - navodno je Nikoli rekao papa- »prisjećam se da sam u nekoj staroj kronici čitao kako su se dva brata Frangipana iz Rima preselila na otok Krk, a vi ste njihovi potomci. A rimski Frangipani potomci su prastarog i slavnog rimskog roda Ancija. Stoga i vi imate pravo da upotrebljavate novi grb umjesto onog vašeg starog grba u kome je šestokraka zvijezda.«

(...) Nikola se vratio iz Rima s novim grbom, a on i njegovi potomci od tada se počinju nazivati na latinskom jeziku »de Frangipanibus« a na hrvatskom Frankapanima.

To »Frankapani« je kasnije u mlađi hrvatski prešlo u Frankopani. Sama riječ »Frangipani« se može prevesti s »Kruholomci« što se i u tom novom

grbu odražava na taj način što dva lava koja su se podigla na stražnje noge svojim prednjim šapama lome kruh.

Fučić dalje pripovijeda kako jedna rimska legenda kaže, kako su dva milosrdna i pobožna brata svakog dana na jednom rimskog trgu sirotinji lomila kruh. Zbog toga su tako i nazvani, i eto, njihovi potomci su naši Frankopani.



Grb knezova Frankopanskih

I vratimo se sada našoj temi. Bernardin Frankopan sudjeluje u bitci na Krbavskom polju kao relativno mlad čovjek. Jedan je od rijetkih koji se je uspio spasiti. Dvadeset i devet godina kasnije sudjeluje u radu općeg sabora u Nürnbergu godine 1522. i tu moli moćnoga cara Karla V. pomoć u hrvatskoj borbi protiv Turaka. Da bi svojim riječima dao što veću težinu pred njemačkim staležima, poziva se i na svoje zaista više nego sjajno porijeklo, jer eto on je potomak jedne rimske obitelji civilizirane još u ono vrijeme dok su preci svih njegovih slušača bili barbari. Evo njegovog teksta prema knjizi Trpimira Macana, *Povijest Hrvatskoga naroda*, Zagreb 1992., str. 181:

Ja dođoh pred vas, svijetli knezovi i slavna gospodo, da vam živom riječi navijestim kolika pogibelj prijeti od Turčina najprije Hrvatskoj a zatim preko nje i vašim zemljama u susjedstvu Hrvatske, i da vas osobito na to sjetim da je Hrvatska štiti i vrata kršćanstva. Zato vas molim na ime sve Hrvatske pače na ime svega kršćanstva da već jednom date pomoć toj zemlji koja, čemu nema drugdje primjera, sama odbija turske navale sve od onoga dana kad je Carigrad pao. Mi učinismo što se samo činiti moglo, ali dalje već ne možemo ostati bez vaše pomoći jer smo posve iznemogli. Sve nam je uzdanje u Boga i u vas. Naš svijetli kralj

Ludovik, otkad je izgubio svoj najtvrdi grad Beograd ne može nas pomagati niti braniti, Turčina se pak treba bojati, jer se strašno osilio. Suznim vam okom spominjem kako je taj divlji naš neprijatelj preko sto naših gradova što porušio što osvojio i kako je u našoj zemlji neizrecive okrutnosti počinio, koje sam ja nesretnik na svoje oči gledati morao. Pomislite koliki bi jadi nastali u kršćanskom svijetu da Hrvatska po nesreći padne. Et tua res agitur, paries quum proximus ardet (i o tebi se radi kad susjedova kuća gori)! Naša je potreba tako prijeka da se oklijevati ne smije. Što je do mene, ja želim poći stopama svojih predaka, koji su bili na glasu među rimskim vijećnicima, koji su uvijek bili odani vašemu carstvu i koji su samo svojim junaštvom stekli sve ono što su svojim zvali po Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji. Da se Turčin po nesreći Hrvatske dočepa, teško bi ga odanle istisnule vojske svega kršćanstva; takva je Hrvatska po svojoj prirodi i takvi su joj gradovi. Mi nećemo prosjačiti, onako kao što sam ja vidio u Rimu da čine mnogi ugledni i poglavitni muževi iz Grčke, Mizije, Srbije i Albanije. Zato vam ne bez boli za ponos naš sve te općenite pogibelji očitujemo i naviještamo. Neka se ganu vaša prsa našim suzama, sva Hrvatska pada pred vas i moli pomoć u Spasiteljevo ime; a ja, vršeći poslanstvo svoje sa suzom u oku i prignutim koljenom, vapim za pomoć. Ako nas ostavite bez pomoći, jedno će se dogoditi od ovoga dvoga: ili će Hrvati primiti ponude Turske i tako se podložiti, ili će ostaviti svoju postojbinu te se radije potucati po svijetu od nemila do nedraga nego da dođu u tursko ropstvo. Zato odlučite brzo nužnu pomoć.

Kršćanski svijet se nije odazvao na riječi poslanika hrvatskog kraljevstva, tako je Bernardin, može slobodno reći, molio i kumio uzalud a Hrvatska je i dalje krvarila od Turaka i njihovih odanih slugu Martologa (od kojih su u 19. st. nastali Srbi u Bosanskoj i hrvatskoj Krajini, dakle Krajišnici) pljačkana, ljudi odvođeni u roblje i prodavani kao stoka na pazarima Orijenata. Tek je od 1593. godine nastalo olakšanje za hrvatska područja kad je hrvatska vojska kod Siska, stotinu godina nakon Krbavske bitke, porazila Turke. Od tada jenjava žestina turskih navala, ali će potrajati još punih stotinu godina (nakon poraza Turaka pod Bečom g. 1689. i mira u Karlovcima 1699.) kada će Turci konačno biti protjerani otprilike na današnje granice između Bosne i Hrvatske. U času Bernardinove molbe kršćanska Europa nije niti mogla pomoći jer se između sebe gložila oko Lutherove reformacije. Mnogi su Lutheru prigovarali da ne čini mudro tražeći tako dalekosežne reforme jer da to ugrožava sigurnost Europe pred sve silnijom Turskom koja je samo četiri godine poslije Bernardinova poslanstva porazila mađarsku vojsku na Mohaču g. 1526., čime je skoro cijela Mađarska potpala pod Tursku vlast.

Priredio: Edvin Bukulin

U balkanskom zagrljaju

Balkanski poluotok je po svom obliku vjerojatno najmanje poluotok na kugli zemaljskoj, tj. on je slabo izraženi poluotok. Naime ako se poluotok definira kao dio kopna koji je sa svih strana opkoljen morem a samo se jednom stranom drži kopna, onda ispada da su te "sve strane" tek dvije strane balkanskog trokuta. Istočna počinje na ušću Dunava i ide rumunjskom pa bugarskom obalom Crnog mora, prolazi kroz Bospor, oplakuje ju Mramorno more, prolazi Dardanele te ide egejskom obalom Grčke do rta Tenaron na Peloponezu. Otuda počinje zapadna strana najprije skrećući prema sjeveru jonskom obalom Grčke, prelazi u Albaniji na obale Jadranskog mora i kad stigne na crnogorsku granicu mijenja smjer te ide tisuću kilometara prema sjeverozapadu, uglavnom hrvatskom obalom, sve do Trsta. Treća, kopnena granica Balkanskog poluotoka na sjeveru, tako su odredili zemljopisci, su rijeke Dunav od ušća do Beograda, zatim Sava do Siska, Kupa od Siska do izvora a odatle se povuče crta na Trst pa što ostane južno od toga to je u geografskom smislu Balkanski poluotok ili često se jednostavno kaže Balkan. Kopnena granica Balkana je jednako duga kao i zapadna obala a duža je od istočne. Zbog toga i jest to više neki nepravilni trokut nego neki poluotok.

Balkan je zapravo najveća planina u današnjoj Bugarskoj (nekadašnjoj Trakiji). Sama riječ "balkan" turskog je porijekla i znači "strme planine obrasle šumom" (Skok). Do prije turskih vremena (otprilike 1400.-te godine p.K.) planina se nazivala antičkim grčkim imenom Haimos.

Gore opisano područje je nazvano Balkanskim poluotokom tek nakon raspadanja Osmanlijskog carstva, a to znači u prošlom tj. 19. stoljeću. Kad u daljnjem tekstu budem govorio o Balkanu, tada će se to odnositi na poluotok a ne na planinu.

Tijekom 19. stoljeća je na Balkanu nastalo pet država: Grčka, Bugarska, Srbija, Crna Gora i Rumunjska koju svi zbog povijesne, kulturne i etničke srodnosti ubrajaju jednostavno među balkanske zemlje.

Pod Turskom upravom je mnogo prostora ostalo sve do početka ovog stoljeća. To je bila ponajprije Bosna s Hercegovinom koje su formalno ostale pod turskim vrhovništvom sve do 1905. kada ih je

Austro-Ugarska jednostavno pripojila Austriji, zatim područje Sandžaka, Kosova, Albanije, Rumelije (to je područje šire Makedonije).

Sva ta mijenjanja granica tijekom prošlog i ovog stoljeća, sve je to išlo uz mnogo napetosti i ratova, uz uplitanja velikih sila. Glavne europske sile koje su se gložile oko dominacije i prodora na Balkan su bile Austrija i Rusija.

Početak ovog stoljeća vođena su dva balkanska rata: 1912. Prvi i 1913. Drugi balkanski rat, oba zbog političkih problema na Balkanu. Prvi su vodile Srbija, Bugarska i Grčka kao saveznici protiv Turske. Cilj im je bio istjerati Tursku s Balkana. Kad im je to uspjelo, zaratile su između sebe radi podjele plijena: Makedonije. Na kraju su je doista i podijelile ali su među njima zbog toga ostali napeti odnosi koji se ni do danas nisu sasvim sredili.

Postoji i u jezikoslovlju pojava koju zovu "balkanizam". Na Balkanu se pod utjecajem turskog jezika dogodilo to, da su, primjerice, rumunjske imenice dobile član koji se na kraju riječi nadovezuje na imenicu: omul. Ono "-l" na kraju je član i odgovara francuskom "le" i talijanskom "il" pa ona riječ na francuskom glasi "l'homme", na talijanskom "il uomo" i sve tri dolaze od latinske riječi "homo" što znači čovjek. To isto se dogodilo s makedonskim i bugarskim pa se kaže "čovekot". Ono "ot" je član koji odgovara njemačkom "der", engleskom "the". francuskom "le" i rumunjskom "-l". Slično se kaže "ženata" itd. Ista svojstva je dobio i albanski samo ja na albanskom ne znam dati niti jedan primjer. Takva se pojava, da naime različiti jezici poprime pod utjecajem nekog njima svima stranog jezika neke iste osobine, u jezikoslovlju zove balkanizam.

Taj balkanizam pokazuje koliki je utjecaj na različite narode, ne samo na jezik, izvršila polumilenijska (ponegdje i dulje) turska vladavina. Ti su narodi po mnogočemu postali slični: po premnogim turcizmima u govoru, po glazbi i plesovima, po jelu i piću, po graditeljstvu, po mentalitetu. Od toga utjecaja nisu ostali pošteđeni niti Hrvati, pogotovo oni koji su više stoljeća ostali pod Turcima, a to su Hrvati u Bosni i Hercegovini. Hrvati su se ipak najmanje uklopili u taj kulturni krug jer su zbog svog katolicizma bili najmanje integrirani u tursko društvo. Pravoslavci su naime

svoje vrhovne poglavare imali na teritoriju carstva a katolici izvan. I ne samo da je papa bio izvan carstva, nego je taj papa bio više stoljeća u neprekidnim ratnim odnosima sa casrtvom i stalno je pozivao na nove vojne protiv Turske. Hrvatski je isusovac pjesnik, pisac i jezikoslovac Bartol Kašić, veoma ugledan svećenik u Rimu, u više navrata papama predlagao da, poput Francuske, sklope mir sa Turskim carstvom radi dobra katolika, radi olakšanja njihovog života. Kako je živjela ta katolička raja, to je iz svoja dva tajna putovanja po Bosni i Srbiji, prerušen kao trgovac, iz vlastita očevida znao. U tom svom nastojanju je kod papa ostao bez uspjeha.

Kad se je u prvoj polovici 19. stoljeća kulturna Europa upoznala s hrvatskim i srpskim junačkim i lirskim narodnim pjesmama (Vuk Karadžić ih je sve proglasio srpskim), onda se ta Europa nije mogla dovoljno nadiviti snažnom poetskom nadahnuću u tim pjesmama s jedne strane, ali i zaprepašteno se zgranuti nad groznim, i to jako čestim, opisivanjima prizora mučenja nedužnih i nejakih. Recimo opisi kako neki junačina djevojci kopa oči, pa joj odsijeca nos, pa joj nagrđuje nožem lice, pa joj polako odsijeca dojke samo zato što ga ona nije podvorila onako kako on misli da je to trebala učiniti.

Ako su i bila kruta vremena kad su nastale takve pjesme, a i poznato je, da što dublje zalazimo u povijest, to su međuljudski odnosi i odnosi ljudi prema životnjama bili nekako, barem se meni to tako čini, suroviji, njima ipak možemo oprostiti. Ali kad u današnje vrijeme neki uzmu te pjesme pa se na njima nadahnjuju kako treba provoditi torturu, kako treba mrcvariti neprijatelja ili izdajnika, kad te pjesme uzmu kao naputak za činjenje zlodjela, tada to nadilazi svu surovost onih bezimenih pjesnika i njihovih junaka, onda dolazi do izražaja sva sirovost današnjih bezumnika.

Navečer 20. rujna 1991. godine Hrvatska televizija prikazala je reportažu s Banije koja je sadržavala i iskaz jedne žene, gotovo izgubljen među potresnim prizorima razaranja i patnje, promrmljan gotovo sa stidom i preko volje, tek na novinarovo navaljivanje, ali iskaz koji je, makoliko kratak, zapravo bio najvažnija pojedinost emisije. Ta uzgredna napomena omogućila je, naime, da pogled načas segne do nevidljivoga - do samog srca zla.

Neimenovana seljanka četrdesetih godina, Hrvatica, pripovijedala je u dvorištu svoje kuće kako su u tome selu nedaleko od Sunje Hrvati i Srbi do sredine kolovoza živjeli uglavnom mirno, ne zazirući jedni od drugih, sve dok jednoga

poslijepodneva srpski dio nije nekud otišao, ostavljajući svu imovinu, a već sutradan ujutro, kako to već biva, na selo su pale prve mine iz bacača. Upitana je li među tim ljudima imala prijatelja i je li joj tko od njih dao barem naslutiti što je razlog takva nagla odlaska, žena je odgovorila da je onoga dana ujutro vidjela svoju susjedu, Srpkinju, čiju ostavljenu perad još hrani, kako se sva uzrujana, na rubu plača, vraća od nekud iz sela. Na navaljivanje neka joj kaže što se zbiva, susjeda je samo promrmljala da mora bježati, jer "idu ustaše, kolju i pale, vade oči, a ženama režu sise i proturuju ruke kroz njih" (Ivo Žanić: Smrt crvenog fiće, Zagreb 1993., str.74). Već sutradan padaju srpske granate na selo. Ustašama ni traga, ali oni svejedno u glavama srpskih žena "režu sise i proturuju ruke kroz njih". I upravo te dvije priproste žene, jedna Hrvatica i njezina susjeda Srpkinja će zbog svoje jednostavnosti, zbog svoje naivnosti i neupućenosti u metode zastrašivanja, a i zbog nepoznavanja tzv. junačkih srpskih pjesama, postati objavitelji činjenice da Srbi vode rat prema receptima iz njihovog narodnog pjesništva. Ivo Žanić donosi i odgovarajući dio teksta pjesme koji je opis kako se Vuk Branković osvećuje carici Marici (str. 75):

*Planu Vuče kao oganj živi,
Pa potrže nože od pojasa,
Proreza joj one bjele dojke,
A prekrši one bjele ruke,
Pa kroz dojke ruke proturuje;
A dovati nože i pinjale,
Izvadi joj one oči črne...*

Taj se motiv u njihovoj poeziji ponavlja više puta, znači to im se sviđa jer je grozno. I onda na kraju dvadesetog stoljeća tim istim slikama plaše vlastite žene, koje zapravo ne znaju da su to citati, kako bi ih prisilili da bježe iz sela, kako bi mogli nesmetano po ustaškim ženama sijati granate, sijati smrt.

Od prošloga stoljeća pa sve do danas postoje dva pojma Balkana. Geografsko-povijesno-politički Balkan koji je definiran opisanim granicama. Mnogi ovamo ubrajaju i Sloveniju, tim više i Hrvatsku. To je geografski pojam i protiv toga nemam ništa. Stanovnici toga područja se jednim imenom mogu nazvati Balkancima a da pri tome ne bude nikakvih drugih pogotovo ne negativnih primisli.

Drugi pojam Balkana je čitavi društveni, mentalni, kulturološki sklop balkanskog područja kojega opisuje i ono gore navedeno. Kad se u takvom kontekstu kaže Balkan, tada ta riječ poprima uvijek, ili gotovo uvijek, negativna do veoma

negativna značenja. Tako Balkan postaje skoro sinonim za nekulturu, prostaštvo, nered, primitivizam, divljaštvo, surovost, podlost, himbenost, osvetu do prolijevanja krvi i još štošta. Balkanac je prema tome čovjek koji od svega toga ponešto ima. Doista nije lijepa prilika.

Jesu li Hrvati balkanci?

Komunizam je morao propasti jer su protagonisti komunističke ideje o savršeno pravednim odnosima među ljudima pošli od potpuno krive slike čovjeka. Nisu shvatili da nesavršen čovjek ne može stvarati savršene odnose. Zbog te gluposti snosimo danas mi Hrvati i još dvije milijarde ljudi teške posljedice komunističke zablude. - Tzv. sredstva za proizvodnju (tvornice) u Hrvatskoj i ostaloj Eseferiji su bila "društvena" imovina, što je značilo da su bila i moja i tvoja i ničija, a praktički su bila na raspolaganju i u rukama jedine svime vladajuće partije. Kad je sve to na kraju propalo, jer više nije moglo tako funkcionirati, postavilo se pitanje privatizacije. Tu pretvorbu su nazvali tranzicijskim procesom pa se tako Hrvatska našla među zemljama u tranziciji. - Znajući da se ni u toj pretvorbi ne može iz istih razloga kao i ranije postići apsolutna pravednost, ja sam predlagao za one tvornice, za koje se ne može naći pravi legitimni vlasnik, takvo rješenje, koje bi se najviše približilo pravednosti. Zagovarao sam naime, da se cijela tvornica podijeli na toliko dionica koliko ima aktualno zaposlenih i svakome dadne jednako vrijedna dionica. Konkretnu tržišnu vrijednost dionice bi odredilo samo tržište, jer zaposleni svoje dionice smiju i prodavati ako su pravi vlasnici, pa bi se na temelju potražnje i ponude, uspješnosti tvornice ili poduzeća i njegovog ugleda brzo iskristalizirala prva tržišna vrijednost ne samo konkretnih tvornica nego i cijele hrvatske privrede. Ljudi su mi rekli da sam naivan. Znam da jesam, jer doista nisam u ekonomiji i privredi neki stručnjak, ali tvrdim da se je u Hrvatskoj 1990. godine krenulo putem u kojemu bi bilo ugrađeno što više ovih principa, da bismo danas bili mnogo dalje od siromaštva nego što to konkretno jesmo. Jer što se dogodilo. Prije su aparatchiki u ime nekih "samoupravljanja" kamuflirano iscrpljivali radnu snagu. Sada su novi - i velikim dijelom oni isti stari - malverzacijama, jagmom, kupovanjem kreditima bez jamstva i bez pokrića, korupcijom i krađom unišili i ono što je od industrije još donekle vrijedilo i što se je dalo sanirati. Najvažnije im je bilo izvući novac i što prije ga staviti u svoj džep, a o sve većem broju nezaposlenih neka brine država. I što je u svemu tome najgore, pomagali su im oni

koji su bili u državnoj službi, uz određeni udio u plijenu, razumije se. Što su bili više na ljestvici, to su dublje u korupciju tonuli. To je prava tragedija ovog trenutka Hrvatske. Nažalost ima u tome mnogo sličnosti s balkancima s onu stranu Drine.

Puk je ogorčen krađom i korupcijom, ali malo tko će smoći snage i razmisliti o sebi samom. Kolika je spremnost kod nas na davanje mita kako bi tu i tamo za sebe osigurali neke prednosti? Nisu li za to što se korupcija poput virusa proširila cijelim društvom krivi i oni koji daju, a ne samo koji primaju? Slično je i s "traženjem veza", i to je oblik korupcije, i to je "zaobilaženje" pravnih odredbi. Počinje naizgled bezazlenim upisom u školu, pa se nastavlja upošljavanjem krivog čovjeka na krivom mjestu a završava u najgorem slučaju tvorbom klanova, obiteljskih imperija, grupa od društva odvojenih i društvu nedostupnim. Nije li i to jedno svojstvo koje je baš za balkance tipično?

Putujete li lošim cestama Lijepe naše, ne možete previdjeti rugobu koja od Ljepotice stvara nakazu: svakakvo smeće na svakom koraku. Pa kakvi su to ljudi koji smeće na svakom koraku ostavljaju? Zar to njima ne smeta? Zar se doista ne može ništa napraviti, kako bi se smeće uredno deponiralo da ne nagrđuje naše opjevane kraje? Hoćemo li nastaviti gdje je komunizam stao s uništavanjem spomenika prirode kao što je na pr. upropašten kemijskim i drugim smećem ponor rijeke Dobre u Ogulinu, koji bi, da ga je uopće moguće očistiti, postao prvorazredna ogulinska turistička atrakcija? Je li moguće da smo takvi balkanci?

Umiješate li se među ljude tamo gdje se u većem broju skupljaju: tržnice, plesnjaci, nogometna i druga športska igrališta, tramvaji i što ja znam gdje još sve, i ako imate imalo osjećaja za pristojno ponašanje, tada se morate crvenjeti. Toliko vike, galame, svađe, prostote, psovaka najogavnijih izričaja... Meni se smuča kad sve to moram vidjeti i čuti. Vama ne? Balkanci jedni !.

Najviše me pogada što je i u obrani naše svete grude dolazilo do činova osvete koji, koliko god razumljivi nakon svih užasnih srpskih zločina, ipak danas pružaju zlonamjernima priliku da nas trpaju u isti koš s balkanskim divljacima s istoka. Naravno da ti zlonamjernici prešućuju ogroman nerazmjer između unaprijed osmišljenog, sustavno provođenog zla i osvete iz bijesa i očaja. Po licemjernoj jednađbi "zločin je zločin" pred sudom za proizvodnju krivaca po narudbi, u Den Haagu, je danas najviše Hrvata. Boli me ta nepravda i boli me što smo im dali povoda da nam sude, što je nad kršćanskim znalo prevladati balkansko.

Edvin Bukulin

Kakav dojam ostavlja na vas nova hrvatska vlada ?

Od izbora u Hrvatskoj i promjene vlasti nakon pobjede koalicije šest stranaka prošlo je pola godine. Vjerojatno je to prekratko vrijeme za prve ocjene, jer štogod vlada sada poduzela, (ne)uspjesi će biti prepoznatljivi tek nakon jednu, čak i dvije godine. Za prve dojmove međutim nije prerano, pa smo Vas, naše čitatelje upitali koji su Vaši dojmovi o novoj hrvatskoj vladi.

Dr. Stipe Cicilijani, 42 g., liječnik.

Nova vlada slijedi stare zablude i ona je u biti jedno novo izdanje onog starog titoističkog duha koji se uvijek znao dobro dodvoriti i prilagoditi zapadu i zapadnim interesima. Ona ne će vjerojatno biti u stanju riješiti probleme hrvatskoga društva. Problem se sastoji u tome, da se izlazi iz dva povijesna ekstrema: s jedne strane desnog ekstrema a s druge strane lijevog ekstrema. Znači ta nova hrvatska vlast ne će moći pomiriti novo hrvatsko društvo, novu hrvatsku naciju.

Josip Bukulin, 57 g., metalostrugar.

Moj dojam o novoj hrvatskoj vladi? Pa pozitivan. Čini mi se da s njihovim nastojanjima možemo biti dosta zadovoljni ali će to biti teško sve ostvariti. Donositi neke konačne sudove je vjerojatno prerano. Nekih svojih posebnih simpatija u novoj vladi nemam jer ipak moram priznati da tu novu garnituru u Zagrebu nedovoljno poznajem.

Mijo Radoš, 55 g., strojobravar.

Znate, svaki čovjek kao pojedinac i svaka osoba stvara o sebi jedan nivo, ugled, imidž itd. Pa taj nivo, ugled kakav bio, ostaje ugled. Tako i svaka politička stranka ili vlada... Tako je i sadašnja hrvatska vlada stvorila o sebi svoj nivo, ugled.

Ovaj ugled je sve samo nije hrvatski. Počet ću od najstarije hrvatske stranke, Hrvatske seljačke stranke kojoj je na čelu Zlatko Tomčić, danas predsjednik Hrvatskog državnog sabora. Naime pred same izbore za skupštinu grada Zagreba HSS je napravila spot: "Očistiti ćemo Zagreb!" Pa se prikazuje čovjek koji dolazi s Livno-Busom, čovjek s bijelim čarapama. To se misli na Hrvate iz Hercegovine, Hercegovce. Znači Zagreb treba očistiti od Hercegovaca. Dalje u Hrvatskom državnom saboru se vrši hajka na branitelje iz Hercegovine, koji svoje živote daše za hrvatski suverenitet, pa tako i za hrvatski državni sabor, gdje Vesna Pusić naziva branitelje iz Hercegovine "paravojna organizacija" a sve pod blagoslovom Zlatka Tomčića, predsjednika Hrvatskog državnog sabora. Ta gospoda vrlo dobro znaju da su

Hercegovci uvijek kroz stoljeća stajali na braniku domovine, pa tako i u ovom domovinskom ratu gdje je 62% svih poginulih iz Hercegovine ili podrijetlom iz Hercegovine. Spomenuta gospoda dakle nebi sjedila u Hrvatskom državnom saboru da nije Hercegovaca. Ovi koji su zauzeli fotelje u saboru, lutaju po svijetu i traže neke sporazume. Bili ti sporazumi štetni po Hrvatsku ili ne to im izgleda nije važno. Važno je da do sporazuma dođe... Kad bi mogao ustati pokojni Stjepan Radić, osnivač HSS-a, pravi domoljub i hrvatski sin, čija slika visi iznad njihovih glava, napravio bi najvjerojatnije isto što i Isus: istjerao ih iz čistog božijeg hrama tj. hrvatskog sabora od kojeg su napravili tržnicu, gdje se trguje s hrvatskim suverenitetom...

Pitam se jesmo li mi Hrvati tako lako zaboravni ljudi? Nije li Stjepan Radić nakon atentata 1928. rekao što bi trebalo i danas za nas vrijediti:

Tko je Hrvat nek u Zagreb / Hrvatsku seli,
sporazumu nek se ne veseli.
Za sporazum ja sam bio prvi,
pa ga svojom natopio krvi.

Zar nam ta poruka nije dovoljna? Drugi iz te antihrvatske koalicije već sada su počeli komadati i dijeliti Hrvatsku. Takvi nam danas sjede u saboru i slušaju naredbe iz Pariza, Londona, Bruxellesa, Washingtona, dok nam treći ukidaju iz HTV-programa povijesne, poučne i domoljubne emisije kao npr. Hrvatski spomenar.

80 godina smo bili tlačeni a danas nam ova naša vlada ukida sve što je napravljeno u ovih zadnjih 10 godina: sve što je hrvatsko ukida i vraća nas u neke sporazume. Tako se je 14. travnja 2000. dogodio jedan sramotan čin. Hrvatski sabor je usvojio deklaraciju o suradnji RH s međunarodnim sudom u Haag-u. Samo su zastupnici HDZ-a, HKD-a i HSP-a napustili sabor ne želeći biti izdajnici hrvatskog naroda. Dok združena koalicija šalje po noći svoje doušnike hrvatskom sinu i domoljubu, možda najzaslužnijem hrvatskom generalu, legendi domovinskog rata, Janku Bobetku, navodno da traže oružje. To me podsjeća na razdoblje od 1945. do 1955. kad su po noći dolazili i među ostalim i

mog oca odvodili na informativne razgovore samo zato što je bio hrvatski vojnik i mislio hrvatski. A kakav je bio taj informativni razgovor to mislim da svatko dobro zna: gumena palica po leđima !

Stoga me neće začuditi ako ovi koji danas vladaju sutra kad zapjevam jednu od domoljubnih pjesama dođu po moju putovnicu i odvedu me u Čelovinu.

Dr. Franju Tuđmana nazivaju pljačkašem, njegovu vladu pljačkaškom organizacijom. Pita li se ta gospoda, tko je opljačkao gomile deviza, koje smo mi slali u Jugu - u tugu? Na granici su nam pljačkali sve što je bilo vrijedno u automobilu: kavu, prašak, higijenske potrepštine i drugo. Tko je to radio? Tko je opljačkao oružje teritorijalne obrane, tko osudio kardinala Alojzija Stepinca? Nema li ih u redovima današnje vlade? Kad su uzeli sve što su mogli uvukoše i nametnuše nam rat a dr. Tuđman i ostali hrvatski domoljubi okupljeni oko HDZ-a uz pomoć božju stvorise i obraniše hrvatsku državu. Sigurno ne zato da ovi danas na vlasti vrijeđaju njegovo i njihovo dostojanstvo. Nije li to zločin protiv svih ljudskih načela: morala, ljubavi, vjere... Nije li to zločin prema svojoj domovini ?

Liberali se udružise radi bolje fotelje a fotelju ne dobiše. Je li to razlog da danas na Jelačićevu trgu organiziraju prosvjede za potporu legalizaciji konzumiranja marihuane? Gdje je ta moralna odgovornost kod liberala ? Zar su zaboravili tolike godine koje su proveli u zatvoru zbog Hrvatske da bi im se danas kad imamo hrvatsku državu pridružili i združili.

I na koncu zar ne peče savjest svakoga Hrvata tko je na izborima zaokružio one iz "SDB-a" (Službe Državne Bezbednosti), tko je olako zaboravio tolike torture, poniženja, omalovažavanja, pljačke materijalnih dobara, psihičkog i fizičkog zlostavljanja. Njima bih preporučio da pročitaju knjigu "LE LIVRE NOIR DE COMMUNISME" (Crna knjiga komunizma), francuskih, poljskih i čeških pisaca (S. Curtois, L. Pinne, A. Paczkowski, K. Bartošek ...) s podnaslovom: "Zločin, teror i represija". A da je komunizam kao oblik vlasti činio zločin protiv čovjeka i zlodjela protiv duha, kulture, vjere i morala je više nego očito.

Kata Rosandić, 58 g., domaćica.

Što reći o novoj hrvatskoj vlasti? Vlada prije njih nije bila dobra, a ni ova nije puno bolja. Puno su obećavali prije izbora, a ništa od toga nisu ispunili. Samo govore "treba strpljenja, treba se strpjeti".

Umirovljenici i ljudi koji žive u socijalno otežanim uvjetima mahom su za njih glasovali nadajući se boljitku, međutim boljitka nema, sve je ostalo kao prije a neke su se stvari čak pogoršale. Mnogi ostaju bez posla, ljudima se ruše kuće, oni na vlasti

opet slijede samo svoje interese. Bespravnu gradnju trebalo je zaustaviti odmah, a ne da sada ljudi doživljavaju tragedije i počinjaju samoubojstva. Tome je kriva vlada HDZ-a koja je takvu gradnju tolerirala i ništa protiv toga nije poduzimala. Vjerujte kad bih sada morala glasovati ne znam kome bih dala glas. Svjesna sam da do promjena ne može doći preko noći, ali neki rezultati bi se već morali vidjeti. Mislim da nova vlast nije opravdala povjerenje naroda. Hoće li još štogod učiniti vidjet ćemo.

Andrija Ivanović, 56 g., informatičar.

Prema novoj vladi imam podijeljene osjećaje, jer je sastavljena od previše stranaka. One male i manje zapravo i nemaju neki prepoznatljiv sveobuhvatni program - čini mi se kao da ih jedino zanima preživljavanje. Dvije velike stranke mi naprotiv ulijevaju više povjerenja i - usprkos teškog nasljeđa omraženog komunizma prve, i opterećenosti druge vrlo lošim iskustvima s europskim lijevim liberalizmom - one danas zajednički jedine raspolažu i političkom i moralnom snagom koja ima izgleda za prevladavanje katastrofalnog materijalnog i, što je još gore, duhovnog stanja u Hrvatskoj. Ima doduše znatnih moralnih rezerva i na desnici, ali onako rasprčkani nisu nego politički patuljci, ima i dosta zaostale političke moći u poraženom centru ali ne i volje za radikalnom čistkom nagomilanog moralnog smeća (izuzimam novoosnovane!), pa zato sadašnjoj vladi naprosto nema alternative. Bole me ponižavajući uvjeti suradnje s ICTY-om, ali je Hrvate u Den Haag poslala prijašnja vlada, a ne nova, žao mi je što umirovljenici jedva preživljavaju, ali blagajne je poharala prijašnja vlada a ne nova, pogađa me bezizglednost položaja nezaposlenih, ali hrvatske tvrtke upropastila je sprega privrednih kriminalaca i korumpiranih političara do samog državnog vrha, sve u vrijeme prošle vlasti, a ne sadašnje.

Tko bi u ljeto 1995. nakon Oluje, mogao naslutiti gdje ćemo biti pet godina kasnije ? Tko bi nakon "Vlaka slobode" i narodnog oduševljenja u Kninu mogao i pomisliti na današnju ravnodušnost, malodušnost i beznade ? Koji su to vođe takav silni kapital pobjede i ushićenja takvom brzinom prokockali, a pobjednički narod svojom pohlepom i ohološću doveli na prosjački štap ? Zar je domoljub onaj koji je stvorio državu (ne spominje on odlučujuću ulogu naroda, tzv. malih ljudi), da bi ju onda pretvorio u privatni posjed ?

Vjerujem u ovu vladu, ali ne srcem kao u onu prije pet godina, nego hladnim, opreznim razumom. Isti je ili vrlo sličan slučaj i s većim dijelom hrvatskog naroda. To joj nažalost neće olakšati vrlo težak posao.

Svake godine u sve većem broju

Kao i svih dosadašnjih godina Hrvatska kulturna zajednica iz Wiesbadena upriličila je u nedjelju poslije podne, 21. svibnja 2000. izlet i roštilj na izletište "Platte" kod lovačkog dvorca (Jagdschloss) iznad Wiesbadena. Ovoga puta nažalost pretjeranog uživanja u prirodi nije bilo jer je padala kiša. To nas 30-ak nije nimalo ometalo, štoviše, gledati kako padaju kišne kapi a pritom sjediti u suhoj prostranoj kolibi gdje se osjećao miris pečenog mesa i hrvatskog, domaćeg vina predstavljalo nam je pravo zadovoljstvo. Za jelo i piće pobrinula se, kao i prošle godine, Hrvatska kulturna zajednica, no uz to, zahvaljujući vrijednim domaćicama, bilo je raznovrsnih salata i kolača. Uistinu, moglo se dobro i u izobilju blagovati.

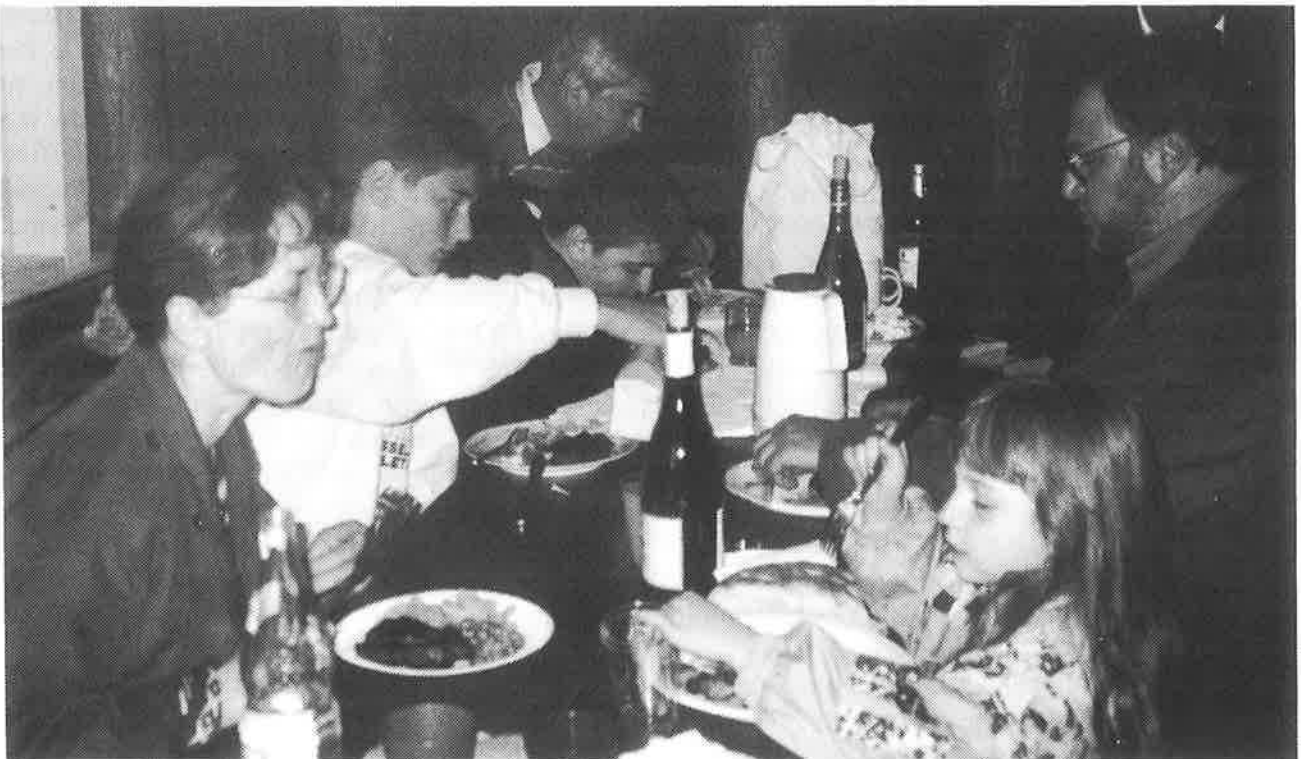
Mislim da je nepotrebno spominjati da je bilo govora o prilikama u Hrvatskoj, o politici... Kasnije se uz dobru čašicu nazdravilo a i zapjevalo. Tako nekako uvijek i bude kod druženja naših članova.



Smješak za kameru - gđa Gärtner

I na koncu zanimljivo je reći da nas svake godine bude sve više, jer svi oni koji poznaju izletište Platte i veliku drvenu kolibu, znaju da lošeg vremena za roštilj tamo ne može biti.

Jedini propust koji se može napraviti jest ostati kod kuće i to nedjeljno poslijepodne provesti gledajući televiziju ili ga jednostavno pustiti da besmisleno prođe. (AM)



Za trenutak je priča utihnula



Pjesnik **Dragutin Tadijanović**

Velikan hrvatske književnosti i neumoran znanstveni radnik, izdavač i urednik. Rođen je 1905 u Rastušju kod Slavonskog Broda. Počeo je pisati kao osnovac. Objavljuje najprije pod pseudonimom Margan Tadeon, a od 1930 redovito i pod pravim imenom. Od 1953 pa za idućih 20 godina bio je voditelj Instituta za književnost JAZU. Najpoznatije zbirke: Sunce nad oranicama (1933), Pepeo srca (1936), Dani djetinjstva (1937), Tuga zemlje (1942), Blagdan žetve (1956), Srebrne svirale (1960), Prsten (1963).

Čitati Tadijanovića je kao odlazak u danas već nestalu pitomost slavonskog sela u kojem svatko svakog zna i u kojem ljepota prirode, njiva i vinograda, kontrastira s teškim radom i životnim brigama suseljana. To je jedna strana pjesnika, karakteristična za njegovo rano razdoblje. Drugu stranu ilustriraju pjesme nastale u novoj sredini - s dvadeset godina Tadijanović odlazi u Zagreb na studij šumarstva i filozofije - u kojima sjećanje na dane djetinjstva i utisci iz grada otvaraju prostore za razmišljanje o sebi, životu i o umjetnosti.

Tadijanovićeve poezija je tražena jednostavnost i prirodnost. Pjesnik gleda svijet s očima jasnim, željnim doživljaja. Zvučnost njegovih stihova kazuje nam, s koliko pažnje on osluškuje svoj vanjski i unutarnji svijet i s kojim umijećem on kroz riječ nalazi otvor i u naša srca.

Izabrali smo za Vas dvije pjesme, pisane u razmaku od dvadeset godina. Ključić će Vam pomoći da lakše otvorite škrinju.

Visoka žuta žita

Kada u rumene zore
Ili u jasna jutra
Prolazim
Poljima rosanim,
Gdje mlad vjetar njiše teške klasove
Visokog, žutog žita,
Iznenada stanem:
I gle!
Moje srce, od radosti, glasno kuca
Kao zlatan sat.

(Pepeo srca, 1936)

ključić

Obadvije pjesme = slobodni stih

Visoka žuta žita :

Stroga „arhitektura“ pjesme - malo riječi, sve je elementarno, izabrano. T.polazi od doživljaja, od čistog promatranja i završava kucanjem srca.

Sat - klasje = zlatno - žuto(!). „Prolazim“ (3. red)

daje pjesmi karakter himne, vječitost

PRSTEN :

Pjesnik u vremenu - „jednoga dana“, „s ruke na ruku“.

Ruka = refleksivno, ona je medium umjetnika, stvaratelja.

Materijalna - idealna vrijednost.

PRSTEN

Kad me pitaju, kakav je
Prsten moj, i odakle je, odgovaram:
Srebrni prsten, zar ne vidite. A kamen, kap
Tamne krvi, koji zovu karneol.
Nosio je, u davno doba, na polasku
U križarski rat, vitez neki (tko zna išta
O njemu?). Kasnije, mnogo kasnije,
Nürnberški zlatar kamen je okovao
U srebro. I prsten u malom nizu stoljeća,
Prelazaše s ruke na ruku. (Te su ruke prah
I pepeo, mogla bi za njih reći živa usta).
Pa je došao, *jednoga dana*, i na moju ruku;
Ona je o njemu (godine, godine!) napisala stih:
„Na ruci mojoj žalosnoj crveni prsten Javorov
A nitko nije pomišljao, da je doista
Na ruci mojoj žalosnoj
Crveni prsten Javorov. Nego me ispitivahu:
Koliko bi on stajao,
I odmah dodavali: Hiljade, teške hiljade.
Ne bi ni slušali moj zbunjen odgovor,
Da nisam o tome mislio, i da ne znam,
Hoće li on sa mnom leći
U zemlju, ili će biti na nepoznatoj ruci,
Kad moja bude pepeo i prah. Ona neće znati,
Da se i meni činilo, kao i onima
Preda mnom, da se ruka moja neće nikada
Rastati od prstena, od prstena od srebra,
S kamenom tamnim kao krv, a zovu ga karneol
Oni koji poznaju drago kamenje. Gotova je pjesma
O prstenu. O mojem ili tvojem prstenu?”

(Blagdan žetve, 1956)

Priredila: Dragica Anderle

Mirniji i plodniji dani za Maticu hrvatsku i hrvatsku kulturu

Glavna skupština Matice hrvatske održana je 10. lipnja 2000. u Zagrebu, u lijepoj dvorani starogradske vijećnice na srednjovjekovnom Gornjem gradu, nedaleko crkve Sv. Marka i zgrade Hrvatskog državnog sabora.

Na skupštini je bilo 124 zastupnika od sveukupno 155 nazočnih. Zastupnica Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden bila je Biserka Andrijević. Skupštinu je otvorio pozdravnim govorom predsjednik Matice hrvatske, akademik Josip Bratulić. Posebno je pozdravio goste: Jurja Kolarića, koji je došao u ime nadbiskupa Josipa Bozanića, Franju Zenka - predsjednika skupštine grada Zagreba, Anđelka Novakovića, predsjednika - Društva hrvatskih književnika, Berislava Topića - predsjednika kulturnog društva Napredak iz Sarajeva, Slobodana Uzelca - predsjednika srpskog kulturnog društva Prosvjeta, Zlatka Jevaka - predsjednika slovačkog odsjeka Matice hrvatske u Zagrebu, te Vlastu Vince Ribarić, predstavnicu Društva hrvatskih intelektualci.

U svom govoru Bratulić je između ostaloga naglasio: "Kulturnim djelovanjem Matica hrvatska slijedi tradiciju utemeljitelja, od skromnih početaka u vrijeme hrvatskog narodnog preporoda, zatim u razdoblju podizanja građanskog društva u drugoj polovici 19. stoljeća, pa zatim u razdoblju nacionalne borbe za vrijeme dviju Jugoslavija, polet za vrijeme hrvatskoga proljeća, i konačno u našem vremenu, povijesnom razdoblju kada se, u Domovinskom ratu, stvarala samostalna i suverena Hrvatska. Na tom je povijesnom putu uloga Matice hrvatske bila uvijek neprijeporno i nacionalna i internacionalna, i kulturna i prosvjetiteljska, vrednujući tradiciju, ali i probijajući se prema novim vrijednostima. Matica je u svome radu i djelovanju uz sebe vezala najveći broj stvaralaca, intelektualaca koji su ostvarili onu društvenu i političku, kulturnu i duhovnu Hrvatsku koja je jasno znala izabrati svoj povijesni put - put u društvo europskih kulturnih, slobodnih naroda."

Riječ su potom dobili gore navedeni gosti. Istaknula bih riječi Jurja Kolarića koji je u ime

nadbiskupa Bozanića rekao da se između Matice hrvatske i Katoličke crkve mogu povući paralele - Matica hrvatska brine o kulturi, a crkva o duhu, a zajedno se brinu o hrvatskom narodu i njegovim nacionalnim interesima. Podsjetio je na činjenicu da se skupština Matice hrvatske održava na 10. obljetnicu hrvatske države. Poslije pozdrava gostiju slijedila je dodjela povelja Matice hrvatske. Tako s radošću možemo izvijestiti da je jednu od povelja (zlatnu) dobila Matica hrvatska Ogulin za izdavanje knjige "Priče iz davnine" Ivane Brlić Mažuranić na njemačkom jeziku.

Pausa za kavu poslužila je za susrete i razgovor. Susrela sam mnoga poznata lica, a najviše me razveselio susret s Dragutinom Tadijanovićem, velikim hrvatskim pjesnikom. Izenadio me neobično čio i mlad duh pjesnika koji, iako u visokoj starosti, hitrim umom i duhovitim dosjetkama zabavi svako društvo. Predstavljajući se i rukujući se s njim srce mi je i nehotice brže zakucalo. Bio je to jedan od onih susreta kojih ću se uvijek rado prisjećati.



Dragutin Tadijanović zahvaljuje na pozdravima

U drugom dijelu sjednice slijedila su izvješća. Glavni tajnik Matice hrvatske, Stjepan Damjanović, poslao je svim zastupnicima, desetak

dana prije skupštine, pismeno izvješće o radu Matice u protekle dvije godine. Iz tog izvješća saznajemo o kadrovskim promjenama u MH, o sanaciji Nakladnog zavoda Matice hrvatske, o nakladničkoj djelatnosti i ostalim aktivnostima MH, o problemima oko "Vijenca" i njihovom rješavanju, o nagradama koje je dobila MH, o udrugama MH, o novo uređenim stranicama MH na internetu i o tome da je Matica dobila nove prostorije u Križevcima, Čakovcu i Vinkovcima, a gradnja nove kuće u Zagrebu još nije započela zbog neprilika sa susjedima koje su pravne naravi, a koje će Matica pozitivno riješiti. Gospodarski tajnik Niko Vidović istaknuo je da se teškoće koje postoje u gospodarstvu očituju i na stanje u kulturi pa tako i u Matici. Državni proračun, čijim se dijelom Matica financira, smanjen je za 22% u usporedbi na prošlu godinu. Teškom gospodarskom stanju u Matici pridonio je također porez na dodatnu vrijednost (PDV) koji je utjecao na smanjenje prodaje matičinih izdanja te zastoj u radu Nakladnog zavoda. Slijedila su još izvješća predstojnice Nadzornog odbora Vesne Burić i predsjednika Časnog suda Lava Znidarčića.

U raspravi koja se potom povel, a u kojoj je sudjelovalo 27 zastupnika, došlo je do izražaja da Maticu osim uspjeha potresaju i mnogi problemi. Središnjim problemom učinio mi se nedostatak tržišnog pristupa u nakladničkoj djelatnosti barem kod dijela izdanja, iako je nedvojbeno da se neke knjige zbog svog značaja za našu književnost i kulturu trebaju tiskati bez obzira na očekivani gubitak.

Nakon rasprave razrješena je dosadašnja uprava te se prešlo na glasovanje za upravna tijela Matice hrvatske. Listi kandidata koju je predložio Upravni odbor pridružila se Renata Husinec, predsjednica MH iz Križevaca, na listi za potpredsjednika te Darko Deković i Mladen Medar na listi za članove Upravnog odbora. I dok su se brojali glasovi, zastupnici i uzvanici dobili su priliku za predah na zajedničkom objedu u Kaptolskoj kleti prekoputa zagrebačke katedrale do koje smo prošetali kroz Kamenita vrata i dalje uskim starim uličicama. Potrebe za razgovor bilo je mnogo, no morali smo se držati vremena predviđenog za objed i požuriti, jer nas je čekalo objavljivanje rezultata izbora i konačno privođenje sjednice kraju. Uistinu je potrajala gotovo cijeli dan.

Razloga za uzbuđenje u očekivanju ishoda izbora nije bilo, znali smo tko će biti izabran jer protukandidata gotovo da i nije bilo. Tako je za predsjednika u dvogodišnjem mandatu ponovno izabran Josip Bratulić, za potpredsjednike izabrani su Stjepan Sučić, Vlaho Bogišić i Nedjeljko Fabrio. Za glavnoga tajnika ponovno je izabran Stjepan Damjanović, a za gospodarskog tajnika - to je jedina promjena obzirom da se Niko Vidović nije kandidirao - izabran je Vedran Šošić. Novi članovi upravnog odbora osim članova predsjedništva su: Stjepan Babić, Zvonimir Bartolić, Vlaho Benković, Miroslav Bertoš, Branimir Donat, Miljenko Foretić, Jelena Hekman, Renata Husinec, Tonko Maroević, Boris Maruna, Ive Mažuran, Ivo Pranjковиć i Josip Vrbošić. Izabrani su i novi predstavnici udruga, predstavnici Odjela za filozofiju i Odjela za film te članovi Časnog suda i Nadzornog odbora.



Josip Bratulić, stari i novi predsjednik MH

Novoizabrani predsjednik Josip Bratulić, predstavio je prijedlog programa za sljedeće dvije godine, izrazivši nadu da će novo dvogodišnje razdoblje biti mirnije pa time i plodnije za Maticu hrvatsku i za hrvatsku kulturu. Sjednicu je zaključio čestitajući izabranim članovima upravnih tijela i zahvalivši članovima i zastupnicima na ukazanom povjerenju i strpljivosti.

Biserka Andrijević

Hrvatske riječi u njemačkim rečenicama !

Hrvatski jezik je u svojoj domovini Hrvatskoj bio izložen mnogim utjecajima, često i nasilju, pogotovo u zadnjem stoljeću. Posljedice se osjećaju pa naši jezikoslovci imaju pune ruke posla, ne samo zbog potrebne znanstvene obrade nego i što svoje radove moraju "prodavati" javnosti. To znači da znanstvene preporuke glede boljeg hrvatskog nešto vrijede tek onda kad ih narod prihvati, a za to je mnogo ustrajnog uvjeravanja potrebno.

Koliko bi tek bilo dodatno opterećenje da su se iseljeni Hrvati doista u velikom broju vratili u Hrvatsku? Mnogi od njih, čak i kad nisu materinski jezik zaboravili, govore hrvatski, na primjer, u njemačkom duhu, to jest služeći se njemačkom tvorbom rečenice. U domovini će svakome rečenica poput sljedeće zapaniti

uši - "Pričekaj dok sam gotov". Nije se njima kao nama strani jezik uvukao pod kožu pa ono što je pogrešno ne osjetimo jer se skriva iza stranog jezika. Nijemac može reći - "Warte bis ich fertig bin (sve u prezentu), ali Hrvat to mora prevesti s uvjetnim budućim vremenom - "Pričekaj dok budem gotov". Hrvat ne može pozdraviti s - "Do kasnije.., do sutra.." misleći njemački a govoreći hrvatski, nego - "Vidimo se.., sutra se vidimo..". Ni upitni "ili" na kraju potvrdne rečenice ne može se opravdati njemačkim "oder". Stoga - "Der Film war gut, oder?" na hrvatskom kažemo - "Film je bio dobar, zar ne" a nikako - "Film je bio dobar, ili? Loš je znak što mi više ni jedan primjer ne pada na pamet, nije li i meni uho često "začepljeno" njemačkim izričajima?

Koštovnik, cjenik

Evo opet primjera kako u prevelikoj žurbi k boljem hrvatskom govoru možemo promašiti cilj. To se dogodilo s riječju "koštovnik" koja se počela rabiti umjesto "cjenika". A što stoji u koštovniku? Nanizane cijene jela, robe, usluga . . . Riječ "cjenik" stoga točno označava o čemu se radi, a osim toga odavno je udomaćena u hrvatskom jeziku pa je valjanost njene uporabe neupitna. "Koštovnik" ne nalazimo u novijoj povijesti hrvatskog jezika, nego samo glagol koštati, koji je nastao od njemačkog "kosten". Vjerojatno zbog zapadnog podrijetla po pravilu - glavno da nije s istoka! - povjerovalo se u valjanost riječi "koštovnik". Hrvatski je međutim "cjenik".

Glede

Tko je od nas rabio ili čuo tu riječ pred dva-tri desetljeća ? Jesmo li je nekad negdje pročitali ? Većina nas vjerojatno nije. A ipak je to stara hrvatska riječ koja je u prošlim stoljećima imala čvrsto mjesto u hrvatskom jeziku. Stoga je njeno oživljavanje potpuno opravdano. No kako nam nije dovoljno poznata, a u (pre)velikoj želji da obnovimo i poboljšamo jezične navike, događa nam se da ju prečesto rabimo, i kad treba i kad ne treba.

Prijedlog "glede" nastao je od starijeg "gledeć" i zamjenjuje sažeto i jednoznačno izričaje: *što se tiče, u pogledu, s obzirom na, u odnosu prema, u vezi s, u povodu*. . Ne zamjenjuje međutim ni uzročni veznik "zbog" ni namjerni "radi". Na primjerima se najbolje uči, pa ćemo ih nekoliko napisati:

Sastali smo se zbog dogovora

Bavim se športom radi zdravlja

Odgovaram glede Vaše ponude

Kola mi se sviđaju a glede cijene ćemo se nagoditi

Uspon je prenaporan glede tvojih godina

a ne . . . glede dogovora

a ne . . . glede zdravlja

dobra uporaba umjesto . . . u vezi s Vašom ponudom

dobra uporaba umjesto . . . a što se tiče cijene

dobra uporaba umjesto . . . s obzirom na tvoje godine

Dvapot isto

U sljedećim rečenicama nešto ne valja:

Pokušao je, no međutim nije uspio.

Oporavio sam se od bolesti, čak štoviše počeo sam se opet baviti športom.

Put će trajati oko desetak sati (ili - jedno desetak sati).

Cijena ulaznice je otprilike petnaestak kuna (ili - približno petnaestak kuna).

U prve dvije rečenice su upotrijebljene dvije riječi koje kazuju isto, radi se dakle o nepotrebnom ponavljanju. "No" i "međutim" jednako iskazuju suprotnost, pa je sasvim dovoljno reći ". . . no nije uspio", ili ". . . međutim nije uspio". "Čak" i "štoviše" jednako naglašavaju prethodnu radnju, pa je opet sasvim dovoljno reći ". . . čak sam se počeo . . ." ili ". . . štoviše počeo sam se . . .".

U druge dvije rečenice ponavljamo iskazivanje približnosti. "Desetak" i "petnaestak" sami po sebi iskazuju kako to nije točan iznos, nego može biti malo više ili manje. Zato je pravilno reći ". . . trajati desetak sati" i "Cijena je petnaestak kuna". Ako posebnom rječju iskažemo približnost, onda broj može, zapravo treba, biti određen. Reći ćemo ". . . trajati oko (jedno) deset sati", "Cijena je otprilike (približno) petnaest kuna".

Značenjsko preklapanje

Ostanimo kod nepotrebnog viška riječi, kod ponavljanja koje odaje jezični nemar i nebrigu. Promotrimo izričaje: *mrtvački lijes, vratiti se natrag, mala kućica, sići dolje, vremensko razdoblje*. Iako se radi o vezama dviju riječi, nije izričaj ništa jasniji, određeniji, nego kad bi izrekli samo jednu riječ. U lijes polažemo samo mrtvo tijelo - mrtvaca, ne možemo se vratiti naprijed, kućica ne može biti velika, sići možemo samo dolje a nikako gore, ne postoji prostorno razdoblje. Za volju boljeg stila i brižnije uporabe hrvatskog jezika radije ćemo reći samo: *lijes, vratiti se, kućica, sići, razdoblje*.

Dodajmo još nekoliko primjera gdje značenjsko preklapanje nije odmah tako bjelodano, jer rabimo tuđice (naravno samo primjera radi, inače ćemo ih uvijek nastojati zamijeniti hrvatskim riječima): *uslužni servis, potencijalna mogućnost*. *Servis* već označava uslugu pa je bolje: *uslužna djelatnost, usluga*. *Potencijalan* označava nešto što bi moglo nastupiti, ostvariti se, do čega bi moglo doći pod izvjesnim okolnostima ili ako se ispune neki uvjeti. Upravo to označava i *mogućnost*, pa je posve dovoljno uporabiti je samu.

Uskrsni, uskršnji

Pri tvorbi pridjeva nastavkom "-ni" (od nekih oznaka dana, blagdana vremenskih razdoblja) primjetit ćemo da često postoji i druga mogućnost tvorbe nastavkom "-nji" pri čemu "s" pred tim nastavkom (dakle ako riječ od koje tvorimo pridjev završava na "s") prelazi u "š". Primjer takve dvije mogućnosti je u naslovu. Jezikoslovci se slažu u tome da je u svakodnevnom govoru kudikamo češći nastavak "(s)ni" i zato mu treba dati prednost (uskrsni, božićni, ljetni, nedjeljni, proljetni, pa čak i subotni). No nastavak "-nji" je također valjan hrvatski, ali ga treba rabiti samo iznimno, na primjer kod stilskog naglašavanja (... čudo uskršnjeg buđenja ..., slavljenje božićnjeg blagdana ..., pod zracima vrelog ljetnjeg sunca...). Međutim ima i nekoliko iznimaka. "Današnji, jučerašnji, sutrašnji, svagda(š)nji, godišnji" nikada ne mogu dobiti nastavak "sni".

Priradio Ivo Andrijević

Izvor: *Govorimo hrvatski, jezični savjeti*
Hrvatski radio, Zagreb 1997.

Moj Vareš živi !

S ponosom sam uvijek govorila da je Vareš pored Ljubije najveći rudnik željezne rude u Jugoslaviji. Ruda i željezara u kojoj se ruda prerađivala obilježili su život ljudi moga grada. Šezdesetih i sedamdesetih godina željezara je doživjela procvat. Vareš je postao pravi mali industrijski grad. Većina radnog stanovništva je bila zaposlena u željezari pa je val „gastarbajtera“ koji je zahvatio zemlju tih godina u Varešu neznatan. I moj otac je bio radnik željezare. Mama me je ponekad slala da mu odnesem ručak na posao. Rado sam to činila jer sam se onda s njim vozila u lokomotivi koja je prevozila rudu. Najinteresantnije je bilo kako je ta lokomotiva po potrebi prelazila sa jednog na neki od sljedećih nivoa. Tu se spajala sa vagonima napunjenim rudom koju je odvozila na mjesta njene prerade. Kada se s prijevoza rude željeznicom prešlo na cestovni promet, tada je uništena i ta jedinstvena uspinjača. Mnogo kasnije, kao turist, vozila sam se takvim uspinjačama. U tim trenucima sam mislila kako je šteta što se i od naše uspinjače nije napravila zanimljiva turistička atrakcija. Čudno da je moj grad s novim vremenom umirao, činilo mi se, smišljeno se uništavao njegov duh. Boljelo me je što nisam imala snagu učiniti nešto za svoj grad, i kao većina drugih, izlaz sam našla u bježanju od svega i preseljenju u drugi grad. A i oni koji su pokušavali, brzo su pod pritiscima odustajali.

Okružena šumovitim brdima u uskoj dolini teče rječica Stavnja. Čini ti se kad bi raširio ruke dohvatit češ brda, tako je uska ta dolina. Uspomenu na nju sačuvala sam kristalno jasno iz naj sretnijeg perioda života kojeg čak ni vanjski utjecaji nisu mogli uništiti. Nikada više nisam s takvim intenzitetom osjećala, kao u doba svog djetinjstva, kada je svaka crtica iz života bila važna, svaki dah prirode pronalazio put do duše. Pokušavala sam u trenucima obračuna sa samom sobom pronaći ono što mi se činilo da sam izgubila, upravo tu i tada. Uzalud se još uvijek trudim naći odgovor na to pitanje. U centru grada rijeka je bila ukroćena visokim betonskim branama a njeno korito popločano. Stepnasti padovi su za nas djecu bili uvijek zanimljivi. Naslonjeni na široki betonski zid promatrali smo tu predivnu igru vode i pokatkad u njenim virovima uhvaćenu loptu čekajući s nestrpljenjem da se otrgne i nastavi put do sljedećeg vodopada. Trčali smo zajedno s loptom do sljedećeg vodopada. I samo korito rijeke služilo je nestašnoj djeci za igru. Željeznim ljestvama se lako silazilo u plitku vodu. Dječaci su rukama lovili ribu ili čekali da voda donese loptu. Na nekoliko kilometara od centra grada voda je

mijenjala boju i miris iako je i dalje bila divlja i bučna. Pjesnik je prozva „željeznom rijekom“ jer je odatle od otpadnih voda željezare postajala mutna i ružna. Zbog toga je u Varešu bila omiljena izreka „Je si bistar ko' Stavnja ispod željezare.“

Živjelo se s obje strane rijeke. S jedne strane prolazila je cesta s trotoarom koji se direktno naslanjao na kameni zid rijeke. Korzo je bio naš svijet, sretali smo se tu u svako doba dana i u svako doba života, a najljepše je bilo kad su počinjala zaljublivanja. S treperavom čežnjom izlazili smo na korzo i u mnoštvu šetača tražili najljepše oči. Taj potajni susret naših pogleda ili slučajni dodir značio je više nego bilo koja izgovorena riječ. Na drugu stranu rijeke prelazilo se malim mostovima. Bilo ih je sasvim dovoljno ali smo mi bili nezadovoljni.

Naivnom dječjom bezobraznošću smo smatrali da nedostaje još jedan most upravo tamo gdje smo našavši se u tom trenutku htjeli prijeći na drugu stranu. Posebnu pažnju je svojim izgledom skretao jedan mali kameni most u obliku luka još iz doba turske vladavine. Na drugoj strani rijeke se nalazila i zgrada u kojoj je započeo moj život. Nijedan događaj kasnije nije bio tako važan i upečatljiv kao događaji koji su se zbivali u toj zgradi i oko nje. Čak se i snovi još uvijek vraćaju u taj stan sa dva velika balkona i puno svjetla. Na jednom balkonu stajala su tri oleandera u velikim zelenim drvenim sanducima čiji je opojni miris budio prijatne nepoznate osjećaje, s pogledom koji je obuhvaćao gotovo čitav grad i sva brda. I sad vidim jednu malu bezbrižnu djevojčicu s dugim pletenicama kako trčećim korakom broji stodeset stepenica sa šestoga kata do prizemlja. Radost je velika jer ispred zgrade čekaju ljuljačke, *klackalice*, „ringišpil“ i željezne šipke za vježbe. Pored izlaznih vrata nalazila su se još jedna vrata za ulaz u podrum. Ta su me vrata neodoljivo privlačila jer su istovremeno izazivala u meni i strah i radoznalost. U trenucima kad je radoznalost nadvladavala strah, silazila sam niz još desetak stuba koje su bile osvjetljene danjom svjetlošću, zalazila u mračne podrumске hodnike kao u labirint i iščekivala što će se dogoditi. Tu i tamo dopirala je poneka sunčeva zraka. I zaista u mraku se pojaviše dvije pokretne svijetle točke. Vrisnuh i točke nestadoše ali se iz nekog podruma pojavi susjed s džepnom lampom i objasni mi da su te dvije točke bile mačje oči. Tako sam učila da svaki strah ima svoje logično objašnjenje

Nigdje ni snijeg nije tako lijepo padao kao tada u

mom gradu. Ulična svjetla su se upalila. Promatram s prozora šestog kata snježne pahuljice u sjaju ulične lampe. Sve se zabijelilo, pogled teško prodire u daljinu. Pratim let pahuljica i uskoro mi se čini da letim zajedno s njima. Kad se ponovo odvojim od njihova pada radujem se sutrašnjem danu i sanjkanju. Gotovo direktno pred zgradom počinje naša staza. Prvo moramo vući saonice uz cestu do crkve. Odatle cesta nastavlja nizbrdo. Spuštamo se čas na jednu čas na drugu stranu. Do kasnih večernjih sati traje naša utrka na snijegu. Odavno smo već zaboravili na promrzle noge koje će se u slatkom bolu ugrijati tek kad se vratimo u tople zagrijane stanove. Ulica je ostala ali djeca se više ne sanjkaju u toj ulici. Dječju graju zamijenila je buka automobila.

Naša crkva je ostala gotovo nepromijenjena. Svojom veličinom u tako malenom gradu postala je obilježje grada. S bilo kojeg vrha brda pogled je padao prvo na crkvu. Unutrašnjost su renovirali. Nestali su crteži anđela s aureolama na zidovima i svodovima koje sam neumorno razgledala tijekom mise dok me neka „baba“ ne bi opomenula da se prestanem vrpeljiti. U meni se budio strah pomiješan sa srdžbom.

Šumovita brda čine posebnu ljepotu Vareša. Zatvorila su grad sa svih strana pa su ljudi nekako čudni. Ne može se reći da su zatvoreni jer prihvaćaju strance ali su zatvoreni u svojim mišljenjima i sudovima. To mi je bilo tek jasno kad sam boraveći u drugim sredinama sretala ljude koji su bili spremni na kompromise u svome interesu. Nigdje ljudi nisu tako sigurni da su uvijek u pravu kao što su Varešani sigurni. Nigdje ljudi nisu sigurni da je baš to što su uradili jedino ispravno kao Varešani. Možda se to smije čak nazvati svojeglavošću.

Sunce zalazi rano iza brda i kad zade ubrzo ljetnu žegu zamijeni hladni planinski zrak pa i u „po ljeta“ ne možeš navečer šetati bez obvezno pregrnutog džempera. Ali ljepotu tih brda ponijela sam sa sobom za čitav život. I kad mi je teško u životu mislim na svoja brda koja mi vraćaju snagu i radost. Posebno sretnom činila me je posjeta rodbine u selu očevog rođenja. Pješačili smo dvanaest kilometara a ne sjećam se da smo osjećali umor. Išli smo polako, odmarali se, brali uz put šumske jagode i gljive, pjevali a sjećam se da me je tata pokatkad i nosio. Put je vodio makadamskom cestom uz brdo da bi se onda počeo spuštati u dolinu. Odatle ne možeš krenuti dalje prije nego što ne uživaš u pogledu koji se otvori pred tobom. Tamna crnogorična šuma prošarana na pojedinim mjestima svijetlo zelenom mladom tek izlistalom bukovom šumom. Brda i planine nižu se u nepravilnim lukovima a ipak savršena. Usred šume proplanci na kojima se naziru male skupine kuća.

To su neka sela, ne znam im imena, a u ovom trenutku to nije ni važno. Čudna su ta bosanska sela. Kao da su ljudi bježeći od nečega tražili najskrovitije i najudaljenije mjesto na kugli zemaljskoj. Osjetivši se sigurnim ostajali su tu skriveni, teško dokučivi i daleko od svega što se zove civilizacija. Istina koliko moje sjećanje dopire s mrakom su uključivali električnu sijalicu što me i danas čudi da su tako zabačena sela imala sprovedenu struju i cestom iako neasfaltiranom bila povezana za grad. Mladim ljudima, razumljivo sa stanovišta „modernog čovjeka“, nije se dopadao takav život. Napuštali su sela koja su zavijek opustjela. Iako sam uživala u tim posjetama selu, sebično sam se pitala kako ljudi žive u toj divljini gdje su noću jedino svjetlo zvijezde i mjesec, a tišina narušena lavežom pasa i cvrčanjem zrikavaca. Oni preostali većinom stariji ljudi danas provode vrijeme pred televizorom kao uostalom i čovjek grada, ali se ništa drugo nije promijenilo. Često se pitam nisu li ti ljudi možda ipak sretni, sretniji nego ja i milijuni drugih ljudi koji u trci s vremenom ne uspijevaju uživati u životu. Možda upravo zato uzaludno pokušavam odgonetnuti tajnu doživljenog u djetinjstvu. Više nemam vremena da zastanem i uživam u ljepoti prirode, sada je nestalo i zamijenile su ga misli o sutra, strah zbog nedovršenosti započetih obveza, strah zbog mnoštva neplaćenih računa. Pred sutrašnjim ubrzo nestaju čari trenutka.

Rado smo se tješili pričama da upravo ta brda i željezna ruda mogu spasiti grad od rata. Htjeli smo vjerovati da je nemoguće granatirati neki određeni cilj u gradu jer granata u svom letu uvijek udari u neko od brda. Zbog jakog magnetnog zračenja željezne rude bomba ne može nikad pogoditi svoj cilj. Logika koja mi se sviđala i u koju vjerovatno vjerujem i danas jer je Vareš posteđen velikih razaranja. Tu se vodio prljavi politički i psihološki rat.

Sanjala sam jednom davno rat i bila presretna kad sam se probudivši mogla ustanoviti da je to bio samo san. Tada je rat bio samo pojam iz povijesnih udžbenika i rat koji se vodi negdje tamo daleko na Istoku što me se uopće nije ticalo. I kad je postao stvarnost još uvijek ga nisam ozbiljno shvaćala. Svakome se može dogoditi samo ne mome gradu. Ponekad mi se učini da još uvijek sanjam i da ću, kad se probudim, biti sretna što je sve samo ružan san. Moram li se zauvijek pomiriti s činjenicom da je nestalo mog grada kakvog sam ga poznavala, nestali su ljudi koje je stvorio moj grad. Čitava jedna generacija uzaludno pokušava ponovo pronaći svoj identitet. Ipak je ostalo nešto što mi niko ne može uzeti, „željezna rijeka“, šumovita brda, udaljena sela. Moj Vareš još živi.

Kornelija Kettel

Most kulturne, gospodarstvene i humanitarne suradnje Njemačke i Hrvatske

Proslava desete obljetnice djelovanja Hrvatskog kulturnog društva Koblenz



*Bilten
HKD-a
Koblenz
povodom
desete
obljetnice*

U "Riječi" se HKD Koblenz dosta često spominje zbog redovitih (i ponekih neplaniranih) susreta članova dviju udruga. Na primjer, vrlo su nas obradovali svojom nazočnošću na proslavi naše 10. obljetnice, a u razgovoru tijekom večeri najavili su kako će i oni uskoro slaviti obljetnicu.

U travnju je HKZ pismom obaviještena o proslavi 10. obljetnice HKD-a Koblenz s pozivom da se pridružimo njihovom slavlju. Poziv smo bez oklivanja i vrlo rado prihvatili. Ujedno smo im u pismu (koje su objavili u svom prigodnom listu tiskanom povodom 10. obljetnice) čestitali na uspješnoj desetgodišnjoj djelatnosti, poželjeli još mnoge uspjehe u budućnosti i posebice istaknuli dosadašnju dobru suradnju i prijateljstvo naših udruga.

Proslava je održana u prostorijama "Katholische Bildungsstätte" u Koblenzu, 6. svibnja 2000. g. Okupio se velik broj članova, Hrvata iz Koblenza i okolice, a pozivu su se odazvali i Hrvatsko veleposlanstvo iz Berlina koje je zastupao Stjepan Šulek, Njemačko-Hrvatsko društvo iz Koblenza zastupljeno s više svojih članova, predstavnici grada Koblenza i HKZ Wiesbaden koju su predstavljali Biserka i Ivo Andrijević.

Proslava je započela uvodnim govorom sadašnjeg predsjednika Viktora Sinčića. Pozdravio je nazočne članove, prijatelje i goste i izrazio radost zbog velikog broja posjetitelja. U kratkim je crtama

nabrojio najvažnije događaje iz 10-godišnje djelatnosti društva. Pokretačka snaga koja je i dovela do utemeljenja društva bila je i ostala do danas ljubav prema domovini i želja da se okupe svi koji su htjeli i još danas hoće pomoći Hrvatskoj i hrvatskom narodu. Društvo je stoga slikovito nazvao mostom kulturne, gospodarstvene i humanitarne suradnje Njemačke i Hrvatske, iseljeničtva i domovine. Istaknuo je zasluge prethodnih predsjednika, posebno Ivone Dončević koja je tu dužnost obnašala šest godina, članova predsjedništva i svih članova za postignute uspjehe i ugled društva, koje prihvaća kao obvezu u svom vlastitom djelovanju.

Nazočne je u ime Hrvatskog veleposlanstva iz Berlina pozdravio Stjepan Šulek, savjetnik u veleposlanstvu. Nije se želio zadržati samo na pozdravima i čestitkama, nego je zamolio razumijevanje za neke vrlo ozbiljne i brižne misli. Odnosilo se to na zamke i teške izazove koje malim narodima donose procesi globalizacije i europskog ujedinjavanja. S tim je muku mučila prijašnja vlada, jer se iza prigovora za "nacionalizam" prikrivao zahtjev za postupnim žrtvovanjem dijelića po dijelića državne samostalnosti. Nova pak vlada mora biti vrlo, vrlo oprezna da pred tim zahtjevom, koji ni nju neće zaobići, ne bi pokleknula.

Proslava je nastavljena svojim tijekom, pa smo uživali u izvrsno uvježbanim hrvatskim plesovima folklorne skupine Njemačko - hrvatskog društva (čak su i iznimno teške korake prastarog plesa s otoka Krka odlično svladali), u lijepom glasu Ive Lasice, čije je pjevanje na glasoviru pratio Rajko Radišić i u pjesmama hrvatskih pjesnika koje su kazivali mladi članovi. Nakon programa, ponuđena su slasno pripravljena jela, pružila se prilika za razgovor i prisjećanja. No u mislima sam se uvijek iznova pitao - znaju li Hrvati, žele li uopće znati, koliko su crne slutnje Stjepana Šuleka krajnje ozbiljne ?

Pustimo teške misli i radujmo se što domaćini svojim uspjesima mogu dodati još jedan - proslavu 10. obljetnice svog društva. (IvAn)

Glavni grad pokrajine Rheinland-Pfalz bez "Vijeća stranaca"

*Nakon što se i u drugom krugu izbora u Mainzu odazvalo manje od deset posto birača,
Mainz - glavni grad pokrajine Rheinland - Pfalz, ostao je bez Vijeća stranaca*

Zastupničko tijelo migranata u prošlosti, je istini za volju, često imalo marginalnu ulogu u političkim odlukama o sudbini stranih radnika u Njemačkoj. Unatoč tome to demokratsko tijelo nije samo javna institucija nego i pravna osoba sa pravom lobiranja za prava i potrebe stranih radnika u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Izborni troškovi grada Mainza, za izbor Vijeća stranaca, iznosili su gotovo pola milijuna maraka. To govori dovoljno o interesu njemačkih političkih vlasti o želji za aktivnim sudjelovanjem građana sa stranim državljanstvom u javnom životu te njemačke komune. Zato je loš odziv na izbore ne samo odraz pomanjkanja interesa za sudjelovanje u javnom političkom životu nego i pitanje osobnog odnosa svakog pojedinca prema zajednici. Zajednici vlastitog naroda jednako kao i zajednici njemačkog društva.

Izbori u Mainzu su od posebnog značaja i za tamošnje Hrvate. Od 2000 Hrvata koji su pozvani na izbore odazvalo se manje od 7 posto. To je ispod prosjeka, od sudjelovanja svih stranaca, koji je iznosio 8,3 posto.

Posebna uloga grada Mainza, koji je grad prijatelj glavnom gradu Republike Hrvatske, postavlja posebice hrvatskim migrantima neugodna pitanja. Jer odziv od npr. 50% hrvatskih birača ne bi samo spasilo izbore nego i katapultiralo hrvatsku listu na čelo Vijeća!

A zar nam to nije potrebno? Odgovor nalazimo čitajući monografiju "Mainz-Zagreb - 30 godina prijateljstva" U izdanju "Hrvatske

kulturne zajednice Mainz" (HKZ-Mainz) gdje su prikazani gradovi prijatelji Mainz i Zagreb. Pored kulturnih i povijesnih obilježja ovih gradova koje povezuje partnerstvo od 1967. prikazne su bitne postaje hrvatske iseljeničke zajednice u glavnom gradu njemačke pokrajine Rheinland-Pfalz.

Prijateljstvo gradova Mainza i Zagreba zasnovano je iz interesa. Pitanje koje je prije 33 godine tadašnji dogradonačelnik grada Mainza, gospodin dr. Josef Hofmann postavio parlamentu savezne njemačke vlade glasilo je: "Smatra li se korisnim osnivanje partnerskih odnosa sa gradovima zemalja istočnog bloka za njemačku vanjsku politiku?" Odgovor njemačke državne politike je bio pozitivan. No još uvijek svatko od nas mora za sebe odgovoriti na tadašnje pitanje gospodina Pirkerera njemačkim političarima: "Što bih ja morao učiniti da moj hrvatski narod tako dobro živi kao i vaš (njemački op.a.)?"

Demokratizacija i stvaranje Hrvatske Države bili su nužan preduvjet da se i na ovo pitanje (gospodina Pirkerera) dobije pozitivan odgovor. No to je bio tek preduvjet, jer još uvijek je aktualno pitanje: Žive li i rade hrvatski migranti - "Gastarbeiteri" u Mainzu na "korist" njemačkoj otvorenoj politici (Hofmann) ili već žive "...tako dobro" kako nam je još šesdesetih godina zaželio gospodin Pirker?

Nezainteresiranost nije samo negativan nego i jedan vrlo loš odgovor!

Ivica Košak

(NAJ)VAŽNIJI PRAZNIK

Svečani prijem hrvatskog poslanstva u Frankfurtu povodom Dana državnosti

Krajem svibnja i početkom lipnja, kad počnu prve vrućine, vuče nas nešto u domovinu, jer su šetnje po znanom kraju još ljepše, susreti s prijateljima još srdačniji, čašica vina dok predvečer sjedimo vani još slađa. Odlasku u domovinu pogoduju i učestali kršćanski blagdani koji "produžuju" vikende. No tko ne krene na put pruža mu se prilika za proslavu još jednog praznika: 30. svibnja, Dana hrvatske državnosti. Podosta hrvatskih udruga nastoji upriličiti proslave i priredbe u čast tog nama tako važnog praznika, ali nažalost sa sve manje uspjeha. Dijelom je to stoga što se u prošlosti štetno i nepotrebno taj praznik zlorabio za samohvalu jedne stranke umjesto da bude dan svih Hrvata, dan hrvatskog zajedništva, dan koji će nas podsjetiti da će Hrvatska moći procvjetati - baš kao što je i slobodu stekla - samo udruženim snagama svih Hrvata u domovini i svijetu. Jamačno nisu svi u prošlosti podjednako doprinijeli - a neće ni u budućnosti - ostvarenju slobodne i bogate Hrvatske, ali slaviti bi trebali svi jednako bez mjerkanja domoljublja, a pogotovo ne mjerilom pripadnosti jed(i)noj stranci. I ne zaboravimo još nešto: smanjenim zanimanjem za Dan državnosti propuštamo jednu od najboljih prilika za promičbu Hrvatske. Treba se stoga nadati da će demokratske promjene vratiti Danu državnosti onaj svehrvatski značaj kojim će postati onim što zaslužuje - jednim od naših najvažnijih praznika. Omalovažiti ga kao odgovor na prijašnju, čestu, stranačku obojenost značilo bi napraviti još veću grješku.

Jedna svečanost u spomen Dana državnosti već godinama zorno pokazuje kako treba predstavljati sveukupnu Hrvatsku, dati prazniku dostojanstvo uzdizanjem iznad stranaka i strančarenja i svečanu prigodu iskoristiti za povezivanje s utjecajnim njemačkim krugovima i promičbu domovine. Radi se o prijemu hrvatskog veleposlanstva. I ove godine je svečani prijem, kao i prošlih godina, bio odlično pripremljen, Održan je u prestižnom hotelu Sheraton u Frankfurtu. Pozvani su bili uz predstavnike hrvatskih udruga i mnogi njemački gosti: političari, gospodarstvenici, kulturni i javni djelatnici, novinari njemačkog i hrvatskog tiska, te poslanici drugih zemalja. Izgleda da su se gotovo

svi pozvani odazvali, jer je velika sala bila puna. Na ulazu su goste toplim pozdravnim riječima i srdačnim stiskom ruke dočekivali hrvatski poslanici: generalni konzul Mladen Juričić sa suprugom, konzul Stanko Lipnjak, konzul Dragutin Bernhard-Penić. Zidovi sale su bili uljepšani snimkama hrvatskih krajolika, gradova i kulturnih spomenika, a kutak domovine dočarala je i bogata trpeza hrvatskih poslastica uz koje su nuđena naša vrhunska vina. A da se na sve mislilo vidi se i po - pivu, i ono je u bačvicama bilo dopremljeno iz Hrvatske.

U kratkom ali dojmljivom pozdravnom govoru Mladen Juričić je bio uvjerljiv: narod koji je dobio bitku za samostalnost, dobit će i bitku za blagostanje. A one koji još nisu sasvim sigurni gdje se točno nalazi Hrvatska podučio je diplomatski: "Tamo gdje je uvijek bila - u srcima Hrvata".

Uz slasan zalogaj i krepku kapljicu, gostima je ponuđen duševni užitek u obliku dalmatinskih pjesama koje je izvodila klapa "Ferali", dobro poznata u ovom dijelu Njemačke. Ipak, ruku na srce, pjevali su mnogo više za hrvatske nego za njemačke uzvanike. Moguće je da su dalmatinske pjesme preosjećajne, da bi se slušale samo onako usput, usred živog razgovora koji se vodio u grupama raspoređenim diljem sale. Naši vrijedni poslanici su se trudili pokloniti pažnju svakome, zadržati se kod svake grupe, svačije mišljenje saslušati. Kod nas Hrvata su onda mogli malo predahnuti, odmoriti se, prije nego bi krenuli u nove rasprave. Ovo nikako nije prigovor nego radosno zapažanje.

Mogli bi reći: kad hrvatsko veleposlanstvo priprema svečani prijem, onda je uspjeh zajamčen, jer, konačno, oni su profesionalci. To je istina, ali je ipak vrijedno priznanja, jer nažalost, previše je profesionalaca u domovini koji su malo ili ništa profesionalnog uradili.

HKZ su predstavljali predsjednik Ante Marinčić, te dopredsjednica i tajnik Biserka i Ivo Andrijević.

(IvAn)

OBAVIJESTI

1. - Međunarodni ljetni fest grada Wiesbadena -

9. rujna 2000. od 12 do 22 sata, Schloßplatz, Wiesbaden (štanđ i kulturni program).

2. - Igrokaz "Šuma Striborova"; Ivana Brlić Mažuranić -

26. rujna 2000., u 18 sati, u dvorani centra za djecu i mlade (Bürgersaal), Werllitzstr., Wiesbaden.

Kazalište mladih Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

3. - Dani hrvatske kulture -

27. rujna do 04. listopada 2000., Villa Clementine, Wiesbaden.

4. - Jesenski susret Matice hrvatske i njenih ogranaka i kolektivnih članova u Njemačkoj -

21. listopada 2000. (mjesto održavanja bit će naknadno objavljeno)

5. - Hrvatski Božić -

08. prosinca 2000. u 19 sati, Maria Hilf-Saal, Keller Str.37, Wiesbaden.
Velika tradicionalna predbožićna večer Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

6. - Radni sastanci predsjedništva i članova HKZ-a Wiesbaden -

11. kolovoza, 01. rujna, 06 listopada, 03. studenog i 01. prosinca 2000. u 19.30 sati, Friedrichstr. 24/I, Wiesbaden.

Sastanak je otvoren za sve članove i prijatelje HKZ-a.

7. - Folklorna skupina HKZ-a Wiesbaden -

Svaki četvrtak u 19 sati, u prostorijama Hrvatske župe, Holsteinstr. 15, Wiesbaden.

8. - Kung Fu za djecu od 7 do 14 godina -

Svaki ponedjeljak od 16.30 do 18 sati, u športskoj dvorani Anton-Gruner-Schule, Lehrstr. 10, Wiesbaden.

9. - Kuglanje -

Svake treće subote u mjesecu od 19 do 22 sata, Kuglana katoličke zajednice Maria Hilf, Keller Str. 37, Wiesbaden.

Interkulturelle Woche 2000

24.-30. September

Programm

Samstag 24. Sept.	Eröffnungsmatinée - Jugendfest der Wiesb.Schulen - 11.00 Uhr - IGS Kastellstr., Kastellstr. 11 ORIENT im Tattersall, Saalgasse 36 16.00 Uhr - Kaffeehausgeschichten mit Jusuf Naoum 19.00 Uhr - Persische Improvisationsmusik mit Majid Derakhshani Jazz Konzert - Dusko Goykovich Quintett 20.30 Uhr - Pariser Hoftheater
Montag 25. Sept.	„PROSECHÓS - ex ORIENTE“ aus Frankfurt - Rembetico & More - 19.30 - Uhr Rathaus, Festsaal
Dienstag 26. Sept.	Kinder- und Jugendzentrum in der Gewerbeschule Wellritzstr. 38 /Walramstr. 16 a 15.00-18.00 Uhr - „International Breakdance Meeting“ 18.00 Uhr - „Striborwald“ - kroatisches Jugendtheater (in dt. Übersetzung) 19.30 Uhr - Henna Fest und Polterabend, Gruppe „Fazit e.V.“
Mittwoch 27.Sept.	Deutschkurse kreativ (Lesungen, Erzählungen, Musik) 10.00-11.30 Uhr - RoncalliHaus, Foyer, Friedrichstr.26-28 NICARAGUA - 10 Jahre Partnerschaft (Festprogramm im Rathaus) ab 16.00 Uhr Ausstellung 17.00 - 18.30 Uhr - Festakt und Empfang Benefizkonzert für Ocotal 19.00 Uhr - Festsaal
Donnerstag 28.Sept.	Die Rede der Bürgermeisterin von Ocotal 16.00 Uhr - Rathaus, Stadtverordnetensitzungssaal Euripides: „ Medea „ 19.30 Uhr - Hessisches Staatstheater Wiesbaden, Kleines Haus
Freitag 29.Sept	„Europa vor der Vollendung“ - Kolloquium der vhs Wiesbaden 15.00 - 18.00 Uhr - Rathaus, Zi.22 (mit Anmeldung) „Frauen im Kreuzfeuer“ - OXFAM Ausstellung mit der Ministerin H.Wieczorek-Zeul 19.30 Uhr - vhs, Alcide de Gasperi Str. 4-5, Foyer B
Tag des Flüchtlings	TAM TAM Total - Mädchengruppe „ La Ritma “ in Concert 21.00 Uhr - Räucherhammer im KuK Schlachthof, Gartenfeldstr.
Samstag 30.Sept.	Klagenfurt - Ljubljana - Kreuzberg - Wiesbaden - Vier Partnerstädte im Dialog über interkulturelles Lernen und Leben - 14.00 -18.30 Uhr - Rathaus, Stadtverordnetensitzungssaal EINE WELT MUSIKFESTIVAL 15.00 - 23.00 Uhr - Freies KUZ Tattersall, Saalgasse 36 Euripides : „ Medea „ 19.30 Uhr - Hessisches Staatstheater Wiesbaden, Kleines Haus

Programmkoordination: D.Anderle -Tel.Fax : 06127/ 61976